

MESTERN

- ET BLAD FRÅ MESTERBREVNEMNDA

3/2023

Grethe Urdal

**MALERMESTER
OG FRONTFIGUR**

Mesterbrevnemnda

PÅ ARENDALSUKA

Tema:
KOMPETANSE

19
sider

Ny stavkirke i Setesdal

**ET PROSJEKT MED
MÅL OG MENING**

*Aadne
G. Sollid*
Tømremester og
"håndverksbyråkrat"

HELE 3 GANGER PICK UP OF THE YEAR

Suksessen fortsetter! Isuzu har allerede vunnet 3 priser som Pick Up of the year 2023.
Raskest levering!

Nye Isuzu D-Max er utstyrt på nivå med topp moderne personbiler. Ta plass og opplev bl.a. nye el.justerbare premium skinnseter, trådløs Apple CarPlay, adaptive cruise control, 8 høyttalere, justerbart skinnratt – alt for å skape den beste kjøreopplevelsen. Isuzu er markedets sikreste Pick-Up, belønnet med 5 stjerner i Euro NCAP i 2022.

«Konkurrenter: Se opp!»
Yrkesbil

«Barskhetens tid er ikke forbi»
«Du har kjørt feil bil hele livet, det er pickup med diesel som er sjefen»
Finansavisen Motor

Ekstremt høyt utstyrsnivå

Sterke spesifikasjoner

Klasseledende sikkerhet

Raskest levering

LEASINGKAMPANJE

2.904,-

PR MND EKS MVA

* 4 dørs premium automat Black Edition inkl. Vinterhjul, 3 års leie/45 000 km. Forskuddsleie kr 100.000,-. Rente 6,25% i tillegg kommer frakt, tæringsgebyr med kr 95,- og etableringsgebyr med 4.895,-. Alle beløp er eks. mva. Bilen er 2 seters varebil.

KONGEN AV PICK-UP HAR BLITT HELT NY!

PREMIUM UTSTYRSPAKKE VERDI 69.000.- BETAL KUN KR 20 000.- SPAR 49.000.-

Adaptive cruise control, regnsensor, automatiske fjern og nærløys, BI-LED automatiske nær og fjernlys, elektronisk differensialsperr, Apple CarPlay og Android Auto, ryggkamera, 8-veis elektrisk setejustering, skinnratt, skinnseter ekstra komfort, to-sonet klima, teleskopjustering ratt, 18 tommer aluminiumsfelger, kollisjonsvarsling (FCW), nødbrems (AEB), trafikkskilt gjenkjenning (TSR), intelligent fartsbegrenser (ISL), filholder (LKAS), filskiftevarslingsystem (LDWS), opptil 8 høyttalere og mye mer.

VELG MELLOM

Pick-UP

Black Edition

Trooper

Magnum

Arctic Truck

Isuzu har vunnet en rekke prestisjetunge priser i Storbritannia, som er Europas største marked for salg av pickuper. D-MAX har blant annet vunnet "2022 Pick-up of the Year"-award og "Company Car and Van 2022"-award. D-MAX har også høstet utmerkelser for sitt høye sikkerhetsnivå, og ble belønnet med fem stjerner og full pott i Euro NCAP. Ingen andre pickup-er har oppnådd like høy score. Dermed er Isuzu også den sikreste pickuperen på markedet.

Fra kun kr 499.990,- inkl mva. (herav mva kr 75.517,-)

ISUZU

Tøffest i klassen • isuzu.no

UTGIVER:

Mesterbrevnemnda
Alle uttalelser i bladet står for
de intervjuedes regning og
gjenspeiler ikke nødvendigvis
Mesterbrevnemndas syn.

MESTERN – REDAKSJONEN:

Aksel Hagen (redaktør)
Anne Kirsti S. Felldal
Elizabeth Hartmann

MESTERBREVNEMENDA

Postboks 5145 Majorstuen
0302 Oslo
Tlf: 23 08 83 62
epost: tips@mesterbrev.no
www.mesterbrev.no

GRAFISK PRODUKSJON:

Design/layout:
Siste Skrik Kommunikasjon
www.sisteskrik.no
Trykkeri:
Merkur Grafisk
www.merkurgrafisk.no

Merkur Grafisk er godkjent som svanemerket bedrift.

ANNONSEKONTAKT:

Salgsfabrikken AS
Lena Gaard
Mobil: 919 03 867
e-post: lena@salgsfabrikken.no

ANNONSEMATERIELL:

Sendes til:
annonse@salgsfabrikken.no

PRISER:

1/1 side 29.750,-
1/2 side stående 20.700,-
1/2 side liggende 20.700,-
1/4 side 15.500,-
1/8 side 9.100,-

SPESIALPLASSERING 4 FARGER:

2. omslag 31.750,-
3. omslag 30.750,-
Bakside 33.800,-
2/1 side 47.750,-

Forsidefoto:
Knut Guttormsgaard

Nye kommunestyre og fylkesting, nye muligheter

Vi i Mesterbrevnemnda er alltid opptatt av å få nasjonale politikere i tale – statsråder og statssekretærer, stortingsrepresentanter med sine rådgivere. En nødvendig forutsetning for å få løftet mesterbrevet og mestere mer opp og fram er at alle disse i sterkere grad tar oss politisk på alvor. Ikke bare i vakre ord a la «Mitt parti ønsker et samfunn der Mester er like viktig som Master», men i praktisk handling. Vi har hatt mange oppslag og lederartikler på dette opp gjennom årene, og vi merker i stigende grad at vi ikke bare snakker for døve ører. Siste Arendalsuke ble en ny bekreftelse på at vi blir sett og hørt, i paneldebatter og alle småsamtalene inne i møterom og ute på gatene i Arendal sentrum. Mange vil oss vel. De personene og partiene som er i regjeringsposisjon forsikrer at ting er på gang. De som tilhører opposisjonen i stortingssalen synes det går for sent. Slik har det vel i stor grad alltid vært, uavhengig av hvem som har regjeringmakta. Jeg må innrømme at jeg av og til blir litt oppgitt av dette posisjon – opposisjonsspillet, men mest blir jeg inspirert. Det er jo i denne konkurransen partiene imellom våre muligheter ligger.

Dette gjelder også ute i kommuner og fylker, der vi nå har fått mange nye politikere i kommunestyre og fylkesting. Så tror jeg likevel, når valgkampen er over, er stemningen i kommunestyre og fylkesting mer preget av en felles politisk innsats

for god nærings- og samfunnsutvikling. Er det ikke all grunn til å tro at ikke minst når det kommer til mesterbrev og mesterbrevbedrifter er forståelsen og velviljen stor? Erfaringsmessig er nyvalgte lokalpolitikere særlig ivrige, særlig åpne for innspill dette første året i fireårsperioden. F.eks. om hvor viktig det er å støtte opp under mesternæringen, alle mestere, alle som kunne tenke seg et utdanningsløp fram til mester. Skole og utdanning, innkjøpspolitikk, bygg- og anlegg, fram snakking og markedsføring av eget lokalt næringsliv – det er mange områder der lokalpolitikere kan engasjere seg, og kan gjøre en forskjell.

Det er all grunn til å tro at disse politikerne vil. Hvordan kan vi i Mesterbrevnemnda hjelpe dem til å få det til? Det å støtte og bruke de gode mesterbedriftene, det å heie fram utdanningsløp fram til mesterbrev. Mulighetene er mange.

AKSEL HAGEN

LEDER AV MESTERBREVNEMENDA

INNHOOLD

6

Mesterbedriftene står høyt i kurs
Det er konklusjonen til fungerende daglig leder André Kristiansen i Mesterbrevnemnda etter Arendalsuka.

8

Mesterverket i Fyresdal
Den én kilometer lange Tretoppvegen åpnet 2. juni og topper allerede Visit Norways liste over reisemål.

12

Malermester og frontfigur
Grethe Urdal var Bergens første kvinnelige malersvenn før hun ble malermester. Les om kampen hun kjempet.

16

Et prosjekt med mål og mening
Målet er en stavkirke bygd på gamlemåten. Meningen er å bevare eksisterende kunnskap og få ny viten.

22

Tømrermester og «håndverksbyråkrat»
Intervju med tømrermester og «superkjendis» i byggfagsammenheng - Aadne G. Sollid.

26

Nye mestere med hybridløsning
24 studenter innen 7 ulike fagfelt startet sin reise mot mesterbrevet i januar 2022. 17. juni i år ble de alle mestere.

29

21 mestere i full blomst
Interflora satsar på mesterutdanning for sine blomsterdekoratører. Mener det bidrar til å sikre lønnsomme butikker.

30

Tre nye mestere i bygda
Skjåk kommune har bevilget ytterligere midler fra næringsfondet for å få flere i «gründerbygda» til å ta mesterutdanningen.

32

Arendalsuka
Her kan du lese om våre inntrykk etter paneldebatter og andre aktiviteter under Arendalsuka.

50

Bevar – for arkitekturens, historiens og og klimaets skyld

Det er mange gode grunner til å ta vare på kulturminnene våre, sier riksantikvar Hanna Geiran.

53

En krone i tilskudd, gir en investering på 3,50 kroner til bevaring

Tilskuddsmidler til bevaringsprosjekter utløser stor privat innsats og tilskudd fra andre, sier direktør Simen Bjørgen i Kulturminnefondet.

56

Derfor er årsavgiften viktig

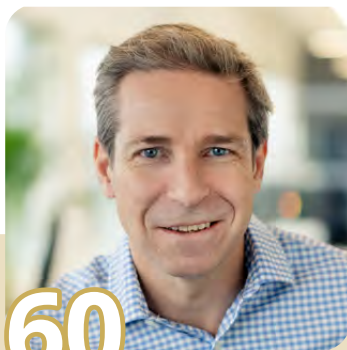
Majoriteten av de som skal kjøpe håndverkstjenester føler seg tryggere med en mesterbedrift. En god grunn til å betale avgiften.

58

Bilmekanikerne som bransje skiller seg positivt ut i Menon rapporten

Verdiskapingen i denne næringen var nesten 3,3 milliarder kroner i 2021, og utgjør brorparten av verdiskapingen i handelsnæringen.

60

Mesterbedriftene med i Energiportalen!

Med oppkoblingen til Mesterregisteret vil Energiportalen.no inneholde en oversikt over 6 000 mestere som kan gjennomføre energiltak.

62

Ny kommunikasjonssjef

Tormund Hansen Skinnarmo gleder seg til å bidra med mange ting – ikke minst til å få flere til å bli mestere og flere til å benytte seg av mestere.

64

Nye mestere

Her er oversikt over nye mestere.

MESTERBEDRIFTENE STÅR HØYT I KURS

Arendalsuka ligger bak oss og skal vi trekke noen konklusjoner er det at mesterbrevordningen står høyt i kurs blant politikere, på tvers av partiene, og hos organisasjonene i arbeidslivet.

ANDRÉ KRISTIENSEN
fungerende daglig leder,
Mesterbrevnemnda

«Det er uforståelig at mesterkvalifikasjonen ikke er på plass i NKR ennå.» «Det bør være et krav om mesterbrev for å starte virksomhet som håndverker.»

«Jeg reflekterer over at selv i nedgangstider og krisetider så holder verdiskapingen for mesterbedriftene seg stabilt stigende. På denne måten er mesterbedriftene med på å stabilisere økonomien og arbeidsmarkedet i urolige tider.» Dette er bare noe av det som ble sagt i løpet av paneldebattene vi arrangerte i løpet av uka.

Vi blir i stadig større grad sett, hørt og respektert. Arbeidet fremover blir å følge opp alle de gode intensjonene som ble nevnt, den brede enigheten og utålmodigheten. Vi skal seile på den positive bølgen og framsnakke mesternæringen og

mesterkvalifikasjonen overfor både gamle og nye lokalpolitikere i tiden som kommer. I tillegg til å fortsette vår kommunikasjon ut mot ungdom og nye generasjoner.

GOD DRAHJELP

All medvind vi har opplevd gjennom Arendalsuka gir oss god drahjelp i det videre arbeidet med å få innlemmet mesterkvalifikasjonen i Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Vi har sendt et brev til Kunnskapsdepartementet om rammeverket, og vår forventning om at det tas en beslutning om innplassering av mesterkvalifikasjonen i NKR.

I brevet fremlegger vi noen merknader til NOKUT rapport 4/2023, Kvalifikasjoner på ramme alvor – Evaluering av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, som nylig ble lagt frem. Vi viser blant annet til en sammenligning av den norske mesterkvalifikasjonen med mesterkvalifikasjonen i fire andre europeiske land (Frankrike, Tyskland, Sveits og Østerrike). Analysen illustrerer betydelig samsvar i kravene til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse på tvers av landegrensene. Dette kommer formelt til uttrykk ved at tre av landene (Tyskland,

Sveits og Østerrike) har plassert sine mesterbrev på nivå 6 i sine nasjonale kvalifikasjonsrammeverk. Mesterbrevnemnda mener at også den norske mesterkvalifikasjonen bør innplasseres på nivå 6 i vårt nasjonale kvalifikasjonsrammeverk.

TAKK TIL ALLE DERE SOM HVER DAG OVERBEVISER

En stor takk til alle dere mestere og mesterbedrifter som gjennom arbeid og opptreden bidrar til å bygge tillit og kjennskap til mester-næringen hver dag. Det er deres kunnskap og håndverk som er beviset for at mesternæringen fortjener en høyere status enn den har i dag.

Med denne innsatsen fra dere, sammen med Mesterbrevnemndas tilstedeværelse og den oppmerksomheten vi fikk i Arendalsuka, håper vi å nå målene om innlemming i NKR, samt at flere ønsker å ta mesterutdanning og flere vil kjøpe tjenester fra mestere og mesterbedrifter.

GOD HØST!

Følg oss på
Instagram
@mesterbrev

TIPS OSS OM SAKER TIL NESTE NUMMER AV MESTERN!

Tema for Mestern nr 4 er rekruttering, og vi ønsker oss tips til saker vi kan skrive om. Har du historier du eller andre har opplevd, fortell oss om dem! Vi erfarer at mange av våre mestere representerer både nybrottsarbeid og prosjekter det er all grunn til å skryte av. Artikler basert på tips fra dere, blir merket med vårt tips-symbol.

Vi ønsker også tips til saker om bærekraft, innovasjon, kompetanse, miljø, utdanning og teknologi. Send tips til tips@mesterbrev.no

Bladet kommer i postkassen i begynnelsen av desember.

KLAR FOR MER ANSVAR OG STØRRE OPPGAVER?
TA MESTERUDANNING!

BLI MESTER

BLIMESTER.COM - SKOLE UTVIKLET AV
BRANSJEFORENINGENE I
BYGGENÆRINGEN

- Nettbasert undervisning med tilbud om helgesamlinger og med hjemmeeksamen
- Prosjekt- og praksisbasert læring
- Ingen overraskelser, alt er med: læremidler, abonnementer, veiledning og eksamen
- Opptak av nye studenter 2 ganger årlig, januar og august – søk i dag!

WWW.BLIMESTER.COM

Tømrmester Inge Aamlid bygde først en tursti av tre som ble en stor suksess i Fyresdal. Nå har han bygget den én kilometer lange Tretoppvegen som skal lokke enda flere turister dit. Den universelt utformede gangbanen ble åpnet 2. juni og toppe allerede Visit Norways liste over populære norske reisemål, foran Hurtigruta!

TEKST: MONA BIDNE

FOTO: INGE AAMLID OG EFFEKT ARKITEKTBYRÅ

Hamaren Aktivitetspark med sykkelløype, tretopptrampoline, klatrepark, utekjøkken, gapahuker, bål plass, klatreelementer og den populære gangbroen i tre rundt Hamarens sydligste punkt, sto ferdig våren 2017. For å øke verdiskapingen ytterligere og få enda flere tilreisende, engasjerte Fyresdal kommune det danske arkitektfirmaet EFFEKT til å utvide aktivitetstilbudet med en tretoppvei. Tømrmester Inge Aamlid vant anbuds-runden, og har siden september 2022 nær sagt bodd i skogen.

På spørsmål om mestertittelen veide tungt da han vant anbudet i konkurranse med to store entreprenører, svarer Aamlid at det nok heller var prisen som var avgjørende. Men mesterbrevet gjør at han har den nødvendige fagkompetansen og godkjenningen for de tiltaksklasser som er nødvendige for å utføre den type oppdrag.

LIKER Å KNEKKE NØTTER

Tretoppveien er to meter bred, en kilometer lang, hviler på 228 stolpepar og ender 16 meter over

Fra venstre: Arkitekt Toni Soler, tømrermester Inge Aamlid og arkitekt Tue Hesselberg Foged. Arkitektene er fra arkitektfirmaet EFFEKT.

bakken i en sirkel på 45 meter i diameter med utsikt over Fyresvatn. Det har gått med 21 kilometer rekkverk, nesten like mye gulvbord og 43 tonn med ståldetaljer. Det er jo ikke akkurat et lite prosjekt, og dessuten et utendørs prosjekt midt på vinteren. Hva er drivkraften?

– Det er veldig gøy når man ikke trenger å gjøre det samme hele tiden – at prosjektene varierer. På et slikt prosjekt kan man ikke lese en tabell for å finne ut hvordan man skal løse det. Man må bruke faget og erfaringene. Det er det som er drivkraften og det som er gøy. Og så liker jeg å bygge opplevelser for folk, og å bli utfordret til å drive kontinuerlig problemløsning.

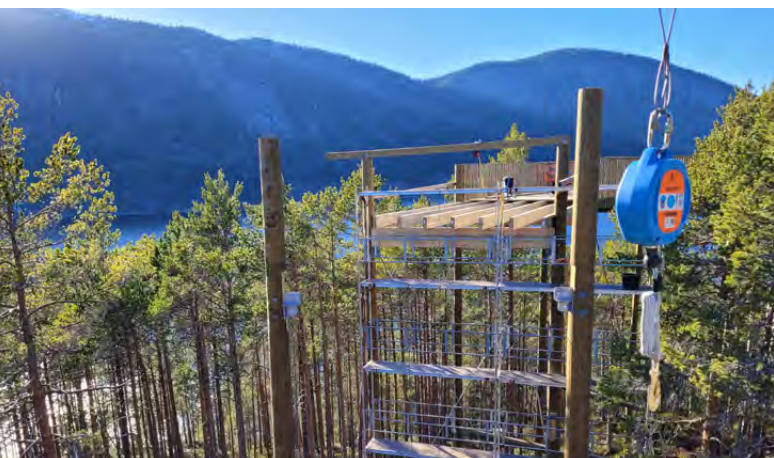
– Nå bød sist vinter på litt større utfordringer enn jeg var forberedt på. Det ble den verste vinteren på 35 år med 1,5 meter snø og bitende kulde. Adkomst, materialtransport, regn, gjørme, snø og is, høyde og terreng ... Listen over utfordringer var lang. Det var tøft, særlig med dimensjonen på utstyret vi skulle ha ut i skogen. Mastene veide vel rundt 1 100 kilo og var 17 meter lange, veldig uhåndterlige. Men jeg hadde med meg et team av folk med bakgrunn som bønder

og skogbruksarbeidere som tok jobben på strak arm. To av gutta hadde entreprenørbakgrunn, det var også veldig nyttig. Det var en nøtt å knekke, men vi fant en teknikk uten å gå på akkord med oss selv. Vi brukte gravemaskin, vinsj og talje for å reise stolpene, og så monterte vi uten kran, sier Aamlid.

GA NÆRINGSLIVET OMSETNINGSØKNING ETTER BARE EN MÅNED

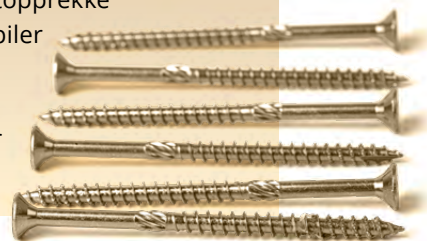
2. juni sto Tretoppvegen ferdig. Fylkesvaraordfører Sven Tore Løkslid var til stede under åpningen av gangbanen og hadde følgende utsagn ifølge Vest-Telemark blad: «Det her er steike kult, og de er jo litt halvgalne som får til dette her i Fyresdal.» Siden har Tretoppvegen fått mye positiv oppmerksomhet og Aamlid får mye skryt.

– Det er nesten litt flaut av og til, men det er jo hyggelig å få skryt. Jeg er jo selv min strengeste kritiker, men må si at jeg er fornøyd med prosjektet. Jeg går Tretoppvegen som fast tur med bikkja og får da inspisert den. Det er alltid en spile som kan sprekke i sola, og noen småreparasjoner det kan bli behov for, men gangbanen oppfører seg bra. Og så

DETTE GIKK MED TIL TRETOPPVEGEN

- 227 stolpepar (totalt 3 043 847 meter stolper med volum på 162 m³)
- 21 000 meter med gulv/topprekke
- 20 500 meter rekkverkspiler
- 6 800 meter gulvbjelker
- 227 tverrbjelker
- 43 tonn med ståldetaljer
- 125 000 skruer

er det fint at veien har gitt positive ringvirkninger. Turistene har begynt å komme. Og allerede en måned etter åpning meldte næringslivet om en omsetningsøkning på 20 prosent. Det gir inspirasjon til å få flere ting til å skje i kommunen som i fjor ble kåret til Norges beste næringskommune med innbyggere under 50 000, sier han og er klar for nye nøtter å knekke.

NYE MESTERVERK PÅ GANG

I forkant av åpningen av Tretoppvegen ble det arrangert et fagseminar for innkjøpere med arkitektene, ingeniørene og de andre som var involvert i prosjektet. Flere kommuner kunne tenke seg å gjøre noe tilsvarende som i Fyresdal og Aamlid har allerede gitt pris på et prosjekt til en av dem.

– Det handler om prising av bygging av en 300 meter lang fjellbro. Og så har jeg gitt pris på bygging av et kraftverk, noe som også er gøy og annerledes. I tillegg holder jeg på med M/S Teisner som ble brukt som slepebåt av tømmer og der bestefar var kaptein, legger han begeistret til. Den ligger nå på land og er bare dekket til, men jeg har fått tillatelse av Fyresdal

Bygdemuseum til å utvikle den til overnatting. Det er en 150 år gammel tømmerlepebåt som er 20 meter lang og 3,5 meter bred. Jeg tenker det skal bli et eksklusivt overnattingssted for en familie, men jeg må regne litt mer på hvor mange det blir plass til. M/S Teisner ligger fantastisk til i en bryggepark med store furutrær, og jeg vil gjerne ha på plass en badstu på utsiden også. Det kan bli et spektakulært og annerledes overnattingssted når jeg bare får på plass det nødvendige byråkratiet for bygging. Det er et prosjekt på eget initiativ og som jeg gleder meg over å ta styring på selv, avslutter han.

VANNBEHANDLING UTEN BRUK AV KJEMIKALIER ELLER ENERGI

Vi har levert miljøvennlige løsninger for varme og kjøleanlegg med vann som energibærer i snart 30 år.

En protector er den komplette vannbehandler

Øker pH - Fjerner oksygen - Fjerner slam

Vil kunne erstatte tradisjonelle

Mikroboble utskillere - Avgassere - Kjemikalie dosering - Filter

Våre protectorer leveres normalt som analoge løsninger uten strømtilførsel, men kan også leveres digitale med overvåking av en rekke parametere og oppkobling mot SD-anlegg.

MALER- MESTER og FRONTFIGUR

Hun vokste opp med lukten av maling og jutestrie. Hun ble Bergens første kvinnelige malersvenn før hun utdannet seg til malermester. Og hun har kjempet en kamp som gjør det mulig for kvinner å velge utradisjonelle yrker, uten at det går på bekostning av det ufødte liv. Grethe Urdal liker ikke å promotere seg selv, men hun har all grunn til å gjøre det.

TEKST: MONA BIDNE
FOTO: RUNE ULVIK, BA

Grethe Urdal, faren (den nå avdøde Aksel Urdal) og datter Irmelin Danielsen Urdal, alle tre er utdannet malermestere ►

Som tenåring hadde hun først lyst til å bli sykepleier. Men etter å ha blitt med malermesterpappaen Aksel Urdal på jobb lørdager og i ferier, så forsto hun at det var lukten av maling og jutestrie hun elsket. Faren advarte henne mot maleryrket, som han mente kunne være for tungt for henne. Men 1. juli 1977 kunne Bergens Tidende presentere Bergens første utlærte kvinnelige malersvenn. Det var ingen selvfølge at Grethe Urdal skulle komme så langt. Det var stor motstand mot kvinnelige lærlinger, og hun ble avvist alle de stedene hun søkte. Takket være utrettelig mas, klarte hun imidlertid å overtale faren til å ta henne inn som lærling.

– Han var en veldig flink, men også en veldig streng læremester som viste meg at maleryrket ikke er en dans på roser, men kan være ganske beintøft. Jeg visste at jeg bare måtte takle det, og sto på hver eneste dag uten å klage. Han lærte meg gamle malingskunster som ådring, lasering, marmorering og gullblad – og jeg måtte også lære meg alt innen tapetsering, forteller Grete Urdal.

FREKK I KJEFTEN

– Etter svenneprøven bar det ut i jobb som eneste jente på arbeidsplassen, og det førte til mange rare episoder. Det var jo nær sagt uhørt at det kom en jente inn i det mannsdominerte yrket. Det manglet ikke på trakassering og grove vitser, men jeg oppdaget hvilken kraft og makt ord og kroppsspråk har, og kom meg alltid ut av de forskjellige episodene. Jeg er, og har alltid vært, litt frekk i kjeften når det trengs og kom gjerne med enda grovere vitser enn gutta fortalte. Når de kledde veggene i spisebrakka med lettkledde jenter gjorde jeg det samme med bilder av lettkledde gutter. Dette gjorde at jeg ble respektert som en av gutta. Jeg tror i det hele tatt at jenter som velger yrker der det er flest menn må være litt tøffere.

Grethe Urdal er ikke bare tøff, men også målrettet. I 1978-79, etter svennebrevet, tok hun utdanning i regnskap og kalkulasjon ved Bergen Bedriftslederskole – og deretter mesterbrevet ved Statens Teknologiske Institutt i 1981. Med det ble hun også omtalt som den første kvinnelige malermester «i nyere tid».

LIKESTILLINGSMINISTEREN OG AFTENPOSTEN KOM OVER FJELLET

– Mesterutdanningen var utrolig spennende. Den ble gjennomført som et intensivkurs på Vangseter for rundt 30 deltakere fra hele landet, forteller hun. Jeg jobbet da hos malermester Erling Nordgulen i Bergen – en veldig dyktig malermester. Der jobbet jeg frem til 1986 da jeg ble gravid. Som maler jobber man jo med både tungt arbeid og diverse løsemidler som kan være skadelige for fosteret. Jeg tok derfor kontakt med Malersvennernes Forening og spurte hva jeg skulle gjøre i min situasjon. De hadde aldri hatt noen jenter som medlemmer, så de var helt maktesløse og lei seg for ikke å kunne hjelpe. Jeg oppsøkte så trygdelegen på Bergen trygdekontor og spurte om hva jeg kunne gjøre for å verne om mitt ufødte barn. Han avviste meg kontant og sa at når kvinner i oljebransjen greier seg bra, måtte jo jeg også kunne klare meg i mitt fag. Uten sykemelding måtte jeg jo bare fortsette å jobbe, og også sjefen synes det var en fortvilet situasjon for meg.

**JEG
ER, OG HAR
ALLTID VÆRT,
LITT FREKK
I KJEFTEN!**

– Så gikk det jo galt en dag da. Jeg jobbet med tapetsering i et klasserom med 4 meter høye vegger og dro tunge limspann og fire meter lange glassfiberstrie-lengder opp og ned fra et stillas. Mens jeg holdt på med dette, merket jeg plutselig at jeg blødde igjennom malerbuksen min. Jeg kastet meg i bilen og kjørte til legen min, som så henviste meg til KK-sykehuset i Bergen. Her ble det konstatert at deler av morkaken hadde løsnet. Med ro og hvile gikk det heldigvis fint med den lille jenta

i magen, men det gikk en liten «faen» i meg over all den manglende forståelsen for vern av det ufødte liv, så jeg kontaktet BA avisen for å belyse min sak. Til slutt kom likestillingsombudet med Aftenposten til sykehuset for å intervjuer meg. Jeg gikk da hardt ut for å advare andre jenter mot å velge utradisjonelle yrker fordi de ikke hadde noen rettigheter ved graviditet. Heldigvis ble saken min tatt opp i Stortinget ved sosialminister Tove Strand Gerhardsen på slutten av 80-tallet. Det ble da vedtatt en ny lov om at kvinner i utradisjonelle yrker, der det ikke er muligheter for omplassering, skal få ta ut permisjon umiddelbart. Hun legger til at hun ikke hadde tenkt så mye på denne loven siden da, før nå nylig når en venninnes gravide datter fikk glede av den samme loven.

FIRE LAG MESTERE I FAMILIEN

Babyen som Grethe Urdal bar i magen er nå tretti-seks år og er utdannet psykiatrisk sykepleier. I 1991 kom Irmelin til verden og har tatt både svennebrev og mesterbrev i malerfaget. Dette med maling ligger i det hele tatt til familien, for med far, bror, Grethe og datter har familien talt hele fire malermestere. Etter at Grethe Urdal ble uføretrygdet på grunn av spondylose i ryggen, begynte hun i 60 prosent stilling i brorens Malermester B.A. Urdal AS. Der tok hun kurs som faglig leder/instruktør. Til sammen har hun hatt ansvar for hele 13 lærlinger som alle har fullført svennebrevet.

Hvor viktig er denne kompetanseoverføringen for faget og for rekrutteringen til bransjen?

– Det er alt for dårlig rekruttering til maleryrket. Bransjeforeningene skulle vært mer pågående og burde reist rundt til videregående skoler for å rekruttere unge. Ikke alle kan sitte foran datamaskinen. Noen må bygge hus, noen må male, noen må mure. Vi har hatt folk fra Polen og Litauen, folk vi ikke kunne klart oss uten, men vi må ta vare på våre egne og få unge ut på arbeidsplasser for å skape og bygge.

– Malerfaget er i seg selv så interessant. Jeg har tapetsert gulltapet til fem tusen kroner rullen, sparklet, strimlet, malt og tapetsert tusenvis av kvadratmeter vegger, restaurert fyllingsdører, lasert og ådret – det er så mange varierte oppgaver innenfor faget. Velger du mesterutdanning i tillegg står du fritt til å gå videre, ansette folk, etablere gode kunde-forhold og trygge arbeidsplasser eller søke deg til andre jobber, sier Urdal.

Etter å ha jobbet i brorens firma i mange år, har hun nå jobbet i flere år som prosjektleder for Malerfirma Monsen AS, et stort og anerkjent firma i Bergen der hun har hatt ansvar for diverse rammeavtaler og regnet på anbud. Nå nærmer hun seg pensjonsalder og har begynt å trappe ned.

– Familie og venner sier at jeg må skytes for at jeg skal gi meg, ler hun. Men jeg ser jo at det nå går mot en pensjonisttilværelse, der jeg kanskje tar enkelte oppdrag. Jeg er brennende opptatt av bevaring av gamle bygg. Jeg har jo fått god kunnskap gjennom mange år fra min far og også min bror. Jeg er også heldig å ha fått deltatt på kurs med Norbert Seidel, som reiser verden rundt og rehabiliterer gamle bygninger. Den type oppdrag er utrolig spennende men det er nok på tide for meg nå å trappe ned, ellers så må jeg vel skytes. 😊

▲ Utklipp fra karrieren til Grete Urdal

Modellbyggerene Marton
Laksesvela og Øyvind Jacob ▶

Et prosjekt med mål og mening

TEKST: ANN-MARI GREGERSEN

FOTO: STIFTELSEN SETESDAL STAVKIRKE

**Målet er en stavkirke bygd på gamlemåten.
Meningen er å bevare eksisterende kunnskap og få ny viten.**

Med Borgund stavkirke som modell vil Norsk håndverksinstitutt med samarbeidspartnere bygge en ny stavkirke i Setesdal.

Håndverksfagene får endelig mye oppmerksomhet. Nå får også lærlinger og mestere i små fagområder et stort prosjekt å engasjere seg i. For Norsk håndverksinstitutt ønsker i samarbeid med Stiftelsen Setesdal stavkirke å bygge en ny stavkirke i Setesdal. Modellen vil være Borgund stavkirke. Da vil de trenge folk. Mye folk. Og det vil få store ringvirkninger for mye og for mange.

ET UTROLIG SAMMENTREFF

Hvordan oppsto denne ideen, instituttleder Eivind Falk hos Norsk håndverksinstitutt?

– Etter nesten 10 år med løse tanker og diskusjoner rundt drømmen om å rekonstruere Borgund stavkirke, tok vi i Norsk håndverksinstitutt og tradisjonstørrer Hans Marumsrud opp tråden igjen sommeren 2022. Riksantikvaren var involvert, sammen med Fortidsminneforeningen. Det er mange detaljer som skal på plass, og et stort budsjett. Samtidig får vi høre at det er planer om å bygge en stavkirke i Setesdal. Med utgangspunkt i nettopp Borgund, sier instituttlederen.

◀ **Eivind Falk**
direktør for Norsk
håndverksinstitutt

Anders Dalseg ▶
fagleder for bygningsvern
Setesdals bygningsvernssenter

Hva er oddsen for det?

– Det kan du si! Jeg ringte prosjektlederen, og hun ble i fyr og flamme. Alle gode krefter forente seg. Deres kirkeprosjekt skulle bygges på en tomt allerede regulert til museumsformål, tett på Setesdal bygningsvernssenter. Vi bidrar med både tømmer- og treskjærerstipendiat. Samt at vi har en fast stab på 6-8 håndverkere i hovedprosjektet. Riksantikvaren støtter et av delprosjektene. Alle drar i samme retning.

Hva håper Håndverksinstituttet å få ut av dette?

– Totalt sett har vi som mål å knytte til oss 1000 unge håndverkere de 6 årene prosjektet skal vare. Dette er et nasjonalt prosjekt. Vårt mål er å bygge denne kompetansen til nytte for hele landet, slik at vi kan ta vare på stavkirkene våre i fremtiden. Vi har en god dialog med Hjerleid skole og håndverksenter, der smed- og tømmerlinja får mulighet til å delta i prosjektet. Også andre opplæringsinstitusjoner, som NIKU, er invitert med.

Falk sier at når finansieringen er på plass, er det åpent for alle gode krefter.

LENGE VARSLET BEHOV

Det er stort behov for å utdanne håndverkere som kan jobbe for kulturminnevernet. Falk har etterlyst dette lenge.

– Allerede i 2009 sa jeg på NRK at det var et enormt behov for kunnskapsutvikling dersom vi skulle klare det ambisiøse 2020-målet Stortinget hadde vedtatt. Riksantikvar Nils Marstein mente da at det var nok kvalifiserte håndverkere til å nå målene om å sette alle fredede bygninger i normal, vedlikeholdsmessig tilstand innen 2020.

Det skjedde ikke, men det har skjedd et skifte i det siste.

– Vi opplever stadig større interesse og aksept for at vi trenger denne håndverkskompetansen. Heldigvis har håndverkerens kompetanse innenfor restaurering og kulturminnevern blitt betydelig styrket det siste tiåret. For eksempel via NTNU, fagskoletilbud, bygningsvernssentrene og stipendiatordningen for håndverkere.

Det trengs. Falk viser til rapporten «Kirkens særskilte verdier», som sier at bare å vedlikeholde kirkers interiør krever 16 ulike fag. Også nær halvparten av kirke-urene står eller går feil. Store feil er gjort, som å reparere kalkmur med sement.

– Gjørtlerfaget er ellers et eksempel på et lite fag med få utøvere, og som sårt trenger rekruttering om vi skal kunne sette i stand lysekroner i kirkene våre i fremtiden.

UNGE TENKER ANNERLEDES

Falk ser lyst på fremtiden, og mener mye kommer av det grønne skiftet. Søknaden til Hjerleid skole og håndverksenter er for eksempel høy.

Dagens unge ser verdien i et fag som handler om å reparere ting som varer lenge, du jobber med naturmaterialer og det er en stor grad av manuelt arbeid. Riksantikvaren har igangsatt en egen satsing på håndverk, der det tidligere var mest fokus på fysiske kulturminner.

” **Vedlikehold av kirkerinteriør krever 16 ulike fag** ”

– Nå samarbeider vi om prosjekter rundt tradisjons- håndverk og kompetanse- utvikling. I tillegg utplasserer Håndverksinstituttet tradisjons- håndverkere på museer ulike plasser i landet gjennom

prosjektet «Ungt tradisjonshåndverk». Interessen er større enn antall tilgjengelige plasser.

TAUS KUNNSKAP

Stavkirkene vet en mye om, men ikke alt. Når en får tilgang til et bygg, avsløres taus kunnskap. En av Notre Dames hemmeligheter, viste seg å være bruken av en form for jernklemmer for å holde sammen steinene kirken består av.

▲ Det er lagt ned 1500 dugnadstimer på å lage en modell av Borgund som er 1:10. Modellen har markedsført prosjektet mer enn noe annet.

Hva forventer Falk å finne i dette prosjektet?

– Gøy at du nevner det med jern. Det er et eksempel på en av våre utfordringer. Det jernet vi kjøper i metervis eller i kilovis som smedene skal bruke, kan være annerledes enn det som ble brukt før. Vi er derfor heldige som har et pågående blestringsprosjekt vi kan dra veksler på. Vi kan bruke lokalt jern inn i prosjektet, da vi vil gjøre det så prosessuelt autentisk som mulig. Tanken er å få utviklet kunnskap, ikke bare om tre - men også om metall som har vært brukt. Vi skal blant annet smi økser, navar og spiker. Noen tror ikke det er spiker i stavkirker, men det er det. Vi har heldigvis originalene å se etter.

Det viktigste dokumentet er nemlig Borgund stavkirke. Nå driver blant annet Anders Dalseg og krabber rundt på gulvet og ser på detaljer, avslører Eivind Falk.

VERDENSARV Å FORVALTE

Hvem er så Dalseg? Jo, han er ansatt på Setesdals bygningsvernssenter som fagleder for bygningsvern, og skal være en av de som følger opp og formidler kunnskap til håndverkerne. Han er ikke i tvil om hvilken betydning prosjektet vil få for tradisjons-håndverk og yrkene tilknyttet disse.

– Dette er det største enkeltprosjektet av denne typen noen gang. Vi vil få en voldsom kunnskapsbank ut av dette, så det er både mål og mening med å bygge stavkirken. Det er mange planer om kurs og opplæringsprosjekter. Vi har tross alt stavkirker som verdensarv. Da er det viktig å forstå og ha kompetanse for å kunne ta vare på byggene for fremtiden. Da er det beste å bygge helt nytt.

Hva kan bli ekstra interessant for tømrere, treskjærere, murere, smeder og laftere som er involvert?

– En stavkirke består av en hovedkonstruksjon med staver/stolper inni. Borgund har 12 staver, 8 meter lange. Hvordan klarte de å reise disse stavene og feste dem i underkanten når du ikke kommer til under? Og de er nøyaktig sammenføyd i toppen. Ble de reist samtidig? Det er mange diskusjoner, og det er jo det som er spennende.

VANSKELIG ER BARE KJEKT

Du er ansvarlig for å skaffe tømmer, hvor mye skog går med til prosjektet?

– Hovedrommet med takkonstruksjon, altså selve kirken - uten svalgang og takrytterne og øverste tårnet - vil trenge rundt 410 trær. Til alt sammen og spontrekket går det sikkert med 2-300 kubikk kjempefuru. Vi skal i dialog nå med skogeiere.

Du er en sindig type, og tenker at det meste - om ikke alt - lar seg løse?

– Det er ofte slik at når en starter med ting, vet en ikke helt veien fremover. Men du vet at du finner en vei, og det blir ofte mer interessant jo mer du grubler. Dessuten, de vanskelige oppgavene er de mest interessante å løse.

HJERLEID SKOLE OG HÅNDVERKSENTER

er et kultursenter og en friskole på Hjerleid på Dovre. De gir blant annet opplæring i treskjæring, smiing og andre tradisjonshåndverk.

*Sandra Birknes
prosjektleder i
Stiftelsen Setesdal
stavkirke*

NEDERLANDSKE KIRKEKLOKKE-STØPERE

Den som også har noen oppgaver å løse, håndterer ikke øks eller har håndverksbakgrunn. Sandra Birknes er nemlig prosjektleder. Stiftelsen Setesdal stavkirke er prosjekteier, og den lokale forankringen.

Du er den som «alle» skal kontakte først. Det er ikke bare norske nummer på mobilen?

– Interessen fra utlandet er stor. Jeg har snakket med arkitekter i Sør-Amerika som er interessert i trebygg og nederlendere vil støpe kirkeklokkene. Vi er bortskjemte med stavkirker, men for utlendinger er dette stort. Det er nesten som om det skulle bygges en ny pyramide i Egypt. Mange vil være med.

Én ting er at håndverkermiljøene lokalt, nasjonalt og internasjonalt har tatt kontakt med henne etter medieoppslag. Engasjementet lokalt har overrasket.

NORSK HÅNDVERKSINSTITUTT

arbeider med å dokumentere, bevare og fremme tradisjonelt håndverk, kunnskap, kultur og yrke samt øke samfunnets kjennskap til og respekt for håndverkstradisjoner, i tråd med UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven. Norsk håndverksinstitutt ble opprettet i 1987 på oppdrag fra Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Sentralt står begrepet handlingsbåren kunnskap, som beskriver hvordan håndverkskunnskapen ligger i handlingen og utøvelsen, og hvordan håndverket føres videre.

Selv om det historisk sett har stått en stavkirke ikke langt fra der den nye skal bygges og Hylestadportalen skal inn. Det er en portal fra Hylestad gamle stavkirke i Valle, som nå befinner seg i Universitetets oldsaksamling i Oslo. Den er kanskje den mest berømte stavkirkeportalen fra Norge.

– Det er lagt ned 1500 dugnadstimer i Setesdal på å lage en modell av Borgund som er 1:10. Bare det er en enorm jobb, med spiker støpt inn. Den var ment å være internt for oss i styringsgruppa, men rekkevidden av interessen har overrasket meg. Alle vil se den, og modellen har markedsført prosjektet mer enn noe annet.

MÅ KRYPE TIL KORSET

Alle i prosjektet ser frem til ny kunnskap som skal på plass, og ikke minst samarbeidet med andre gode krefter som Riksantikvaren og Fortidsminneforeningen. Dette blir både et kunnskapsutviklings- og forskningsprosjekt. Men selv om alt skal bygges autentisk, blir det likevel noen moderne tilpasninger i et bygg som ikke skal være kirke, men kultur- og visningssenter.

– Vi må nok kripe til korset og innse at det blir innlagt vann, strøm og toaletter! avslutter Eivind Falk.

STAVKIRKER

En stavkirke er en høyt utviklet kirketype, oppført i reisverk av tre og kjent fra norsk kristen middelalder. Stavkirkene er Norges viktigste bidrag til den europeiske byggekunsten. En regner med at det har vært minst 750 stavkirker i landet, sannsynligvis mange flere. 28 er bevart i mer eller mindre fullstendig stand. Den best bevarte er Borgund stavkirke. (Kilde: snl.no)

exvent

Med lidenskap for inneklima

Et utvalg av våre modeller;

LTR-3 +/- 320 m³/h

Best egnet for rekkehus og mindre eneboliger. Aggregat i LTR-serien er beregnet for montering i taket, på loftet eller i et teknisk rom.

Svea Cooler +/- 610 m³/h

Et ventilasjonsaggregat med integrert kompressorkjøleaggregat for ventilasjon av småhus og leilighetsbygg.

Pelican Z +/- 650 m³/h

Ventilasjonsaggregatet er best egnet for store eneboliger eller offentlige rom. Kan utstyres med en innebygd avtrekksvarmepumpe (HP).

Pegasos Z +/- 1360 m³/h

Aggregatet er best egnet for store eneboliger og offentlige områder, f.eks. skoler og barnehager. Alle varme- og kjølebatterier er innebygd i aggregatet.

Exvent AS
Ringeriksveien 195 - 1339 Vøyenenga
www.exvent.no

SAKSET FRA HALDEN ARBEIDERBLAD

Kristoffer (39) tar familiearven videre – nå vil han utdanne flere mestere

68 år har gått siden Oskar Leonard Hansen etablerte glassmesteriet Oskar L. Hansen i 1955. I dag er oldebarnet Kristoffer Hansen (39) glassmester, og sørger også for mesterutdanning til eget yrke.

– Det er jo riktig at jeg tar familiearven videre. Det ligger i kortene at jeg skal ta over en vakker dag, men fortsatt er det pappa (Jørn) som er sjef og daglig leder, smiler Kristoffer.

Han er fjerde generasjon glassmester Hansen og har selv jobbet i familiebedriften i 20 år.

Faktisk var det litt tilfeldig.

– Jeg gikk allmenn, var innom både økonomi og IT – og skulle ta et friår. Så fikk jeg prøve meg litt nede hos pappa – og likte det.

Siden den gang har Kristoffer for lengst tatt både fagbrev og mesterbrev. I dag er han bredt anerkjent i bransjen, og glassmesteren fra Halden er blant annet glassfaglig veileder for blimester.com. Dette er en tverrfaglig skole som ble etablert av åtte landsomfattende bransjeforretninger tilknyttet Byggenæringens Landsforening (BNL) i 2016.

Hansens rolle som glassfaglig veileder i Blimester.com består i å være en ressurs for studentene underveis i undervisningen.

Med Tripletex blir det mindre vanskelig for bedriften å vokse.

Det blir ikke mindre dokø eller mer plass på det møterommet som allerede føles litt for trangt, men det blir enklere å utvide regnskapsprogrammet etter behov og å utvide med f.eks. timeføring og prosjektstyring.

HVEM:

Aadne Gunnar Sollid, tømrermester og leder for bygnings- og fartøyvernssentrene i Agder fylkeskommune. Har arbeidet i inn- og utland med bygningsvern både som håndverksmester med praktisk kursvirksomhet og som foredragsholder.

HVA:

Har vært med siden Arendal Håndverk- og Industribedrifters Forening (AHIF) sammen med Arbeidskontoret (i dag NAV) og fylkeskommunen startet med kurs i bygningsvern for håndverkere på 1990-tallet.

HVORFOR:

Tradisjonshåndverk er nå så aktuelt at en rekke bedrifter spesialiserte seg i dette som en egen nisje, og det er opprettet bygningsvernstudier på Fagskolen Innlandet i Gjøvik.

TØMRERMESTER og «håndverksbyråkrat»

ET INTERVJU MED TØMRERMESTER AADNE G. SOLLID OM TRADISJONSHÅNDVERK

TEKST OG FOTO: KNUT GUTTORMSGAARD, SNEKKERMESTER ARENDAL

To breddfulle krus med rykende varm kaffe står på bordet foran oss i Håndverkerforeningens lokaler i Arendal. Det var det eneste kravet han stilte. Avtalen er at jeg skal prøve å intervju en mann jeg har kjent i snart 30 år og har sett opp til. Aadne G. Sollid. En «superkjendis» i byggfagsammenheng spesielt på Sør- og Østlandet. Klokkeren er 9.00. Vi har to timer på oss til kl. 11.00. Mannen har et ansikt som ser ut som det er hogd ut med øks. Litt grått skjegg, blondt hår, brede kinn og god bust over øynene. Han minner meg om bilder jeg har sett av de staute anleggsarbeiderne som bygde kraftverk og jernbane for 100 år siden. En rallar – noe hans bestefar faktisk var, skal han fortelle meg seinere.

Vi traff hverandre sist på en temakveld om tradisjonshåndverk hos bedriften Bøylestad Moen As i april i år. Frolandsbedriften har 25 ansatte tømrere, snekkere, blikkenslagere og malere og er ledende innen restaurering av gammel bygningsmasse på Sørlandet.

Aadne G. Sollid har i dag stillingen som leder for bygnings- og fartøyvernsenteret i Agder fylkeskommune, med kontor i Flekkefjord, Setesdal og Risør. Han farter land og strand rundt og leder seminarer, kurs og prosjekter for vern av gammel bygningsmasse og gamle båter. Nå er han 50 prosent pensjonist, men aktiv og entusiastisk fremdeles. Du er blitt «håndverksbyråkrat» sa Jon Bojer Godal til han for noen år siden. Det var ikke ment som noe nedsettende. Godal er en nestor i bygningsvernssammenheng og mannen bak Norsk Håndverksregister på Maihaugen og bygningsvern som egen linje på Fagskolen Innlandet i Gjøvik. Han er i dag over 80 år og fortsatt aktiv, forteller Sollid.

Markedet for oppdrag innen bygningsvern er stort og i vinden som aldri før. Det er rett og slett «i tiden». Miljøbevissthet og en trang til å bevare tradisjoner gir gjenklang hos stadig flere mennesker i alle lag av befolkningen. Også de unge.

Dette var ikke tema for unge Aadne G. Sollid da han avla svenneprøven som tømrer i 1972. Ei heller da han tok mesterprøven i 1975 og fikk Håndverksbrevet som det het den gang, og startet som selvstendig tømrermester. Likevel var det noe i emning. Ikke minst i Arendal da den gamle trehusbebyggelsen ble bevart etter årelang kamp mot store krefter som ville rive hele Tyholmen og bygge nytt i mur og betong. Bebyggelsen ble bevart og er i dag byens stolthet.

Sollid kommer fra Rjukan. Hans bestefar var anleggsarbeider og trakk dit fra Fyresdal under etableringen av Norsk Hydro og det enorme kraftverket Vemork. Han fortalte at lønningene var det doble av andre steder. Den tidens «å ta jobb i oljen». Aadnes far var tømrermester og ble lærer på yrkesskolen. Så fikk han jobb på Blakstad Yrkesskole i Froland og de flyttet dit da Aadne var 5 år. Her vokste han opp og etter hvert ble det tømrerfaget for han også.

KINDEREGGET PÅ 90-TALLET

Etter det økonomiske krakket i 1989/90, da til og med banker gikk konkurs i Norge, ble det stor arbeidsledighet. Konkurransen mellom håndverkerne som hadde overlevd ble stor og prisene lave. Få lærlinger fikk praksisplass eller lærekontrakter.

◀ ▶ Denne middelalderbygningen fra Hushovd i Mykland representerer en bygningstype oppført før 1650, hvor Aadne har brakt frem både kunnskap og opplæringsprosjekter for håndverkere. Aadne sitt arbeid med datering av bygningene (dendrokronologi) har også gitt grunnlag for videre fredning av en mengde bygninger i Agder.

▲ Et av Aadne sine siste prosjekter er istandsetting av Fursts hus (Lassens hus) i Arendal. I samarbeid med byggfirmaet Bøylestad og Moen har de til en kostnad på 25 millioner restaurert denne fredete bygningen etter antikvariske prinsipper.

Men noen gode krefter kom på noe nytt: Samarbeid mellom det offentlige og næringsorganisasjoner. På Sørlandet ble det arrangert et kursopplegg der det å gi deltagerne en grunnlønn samtidig som de videreutdannet seg ble løsningen. AHIF, ved ildsjelen tømrmester John Petter Pettersen, fikk med seg Arbeidskontoret som stilte med penger. Fylkeskommunen ved Blakstad videregående skole og Knut Erik Kjørstad utviklet et helårs kurs i rehabilitering av verneverdig bygningsmasse på Furøya utenfor Tvedestrand. Her er det mange fredede bygninger og et konstant behov for vedlikehold. Riksantikvaren stilte med ekspertise og godkjente opplegget. Det ble parallelt laget et kursopplegg i Setesdal med gjenoppbyggingen av det tre-etasjes loftet på Brottveit i Valle kommune som raste sammen i 1930, og hadde ligget på lager siden da. Begge disse kursene ble koblet sammen med en teoridel i Evje. Det de i virkeligheten var i ferd med var å utdanne en ny og ung håndverkerstand i et nytt fagfelt, nemlig bygningsvern og tradisjons-håndverk. Et «kinderegg» i dårlige tider som ble til gull da tidene bedret seg og oppdragene etter hvert kom. Opplegget ble kalt «Agdermodellen» og ble et forbilde på landsbasis. Aadne G. Sollid hadde hovedansvar

for gjennomføring av dette opplegget, og for han ble dette starten på en lang karriere i fagfeltet. I denne perioden hadde han også en deltidsstilling ved Norsk Håndverksinstitutt på Maihaugen, der han jobbet med dokumentasjon av eldre håndverksteknikker. Det ga han et godt grunnlag for både å utvide den faglige kunnskapen og å skape nye nettverk på nasjonalt nivå.

HÅNDVERKER HOS RIKSANTIKVAREN

Alle bygg før 1537 (reformasjonen) er automatisk fredet i Norge. Staten satte i gang et stortilt prosjekt på 1990-tallet med å kartlegge og restaurere denne bygningsmassen. De tilsatte Aadne G. Sollid som konsulent. For første gang var en håndverker med i en slik gruppe på lik linje med akademikere med sine kunnskaper. Miljøet fra den gang har satt sitt preg på en rekke bedriftsetableringer på Sørlandet og i landet ellers utover 2000-tallet og frem til i dag.

Likevel valgte Aadne å skifte jobb i 2009. Et tilbud om å ta over som assisterende rektor ved Blakstad videregående skole var en mulighet til å påvirke utdanningssystemet, samt å være med på å bringe frem nye vordende håndverkere. Det ga han også

en ny mulighet til å dra nytte av grunnutdanningen i pedagogikk fra 1980-tallet. Etter hvert ble Blakstad videregående skole slått sammen med Sam Eyde videregående skole, og Aadne overtok som studie- rektor for bygg- og anleggsfagene. Det var i denne perioden et langt samarbeid med Latvia resulterte i restaurering av den siste tresynagogen i Baltikum. Etter lang planlegging og søknad om EØS-midler ble det startet et samarbeidsprosjekt rundt restaurering av synagogen i Rezekne med Aadne som sentral aktør. Omkring ti turer til Rezekne hadde Aadne i denne perioden. Både med planlegging, møter med den norske ambassaden i Riga, men også sammen med byggfagelever, som arbeidet sammen med latviske elever og håndverkere. Dette ga elevene et godt grunnlag for å kunne samarbeide med øst-europeiske håndverkere og forstå deres kultur. Fra 2014 gikk Aadne igjen tilbake til kulturminnevernet og bygningsvern, da som kulturvernleder for Aust-Agder fylkeskommune, en jobb han hadde frem til fylkessammenslåingen i 2020.

Aadne G. Sollid er et eksempel på en mester som har spesialisert seg innen sitt fag. Han har også bidratt til

▲ Det verneverdige bygningsmiljøet på Froland verk har i en årrekke vært et av Aadne sine arbeidsområder. På begynnelsen av 2000 tallet var dette i sterk forfall med store hull i takene. Nå fremstår dette som kommunens stolthet og brukes som selskapslokaler og kommunens representasjonsbolig.

å få respekten for håndverkeren opp på et plan der den hører hjemme. Han viser at man kan vokse med økt kunnskap og utdanning innen faget og få nye ting ut av det å være håndverker. Og ikke minst det å være håndverksmester.

SKAP TILLIT

VIS DEG SOM EN MESTER

INNRAMMET MESTERBREV - Et produkt som gjør mesterbrevet ditt til et blikkfang og signaliserer kvalitet overfor kundene dine. Str. 470 x 320 mm

BESTILLING

Skann QR-kode med mobilkamera eller gå direkte til www.kraftex.no.

ANDRE PRODUKTER SPEIELT FOR DEG SOM ER MESTER

På www.kraftex.no finner du mange andre godkjente mesterprodukter. F.eks. bildekor, foliemerker, slips, pins og smykke.

Alle bestillinger og spørsmål om produktene tas direkte med Kraftex.

Fagkunnskap gir trygghet

NYE MESTERE med hybridløsning

TEKST OG FOTO: LENA BRITTSATTER JOHNSEN

Stemningen i rommet er ladet av spenning og positiv energi. Det summer i småprat med utbrudd av høy latter ved enkelte av bordene. Andre sitter stille med tankefullt blikk vendt mot den store skjermen fremst i rommet. Et lett stivnet smil røper et snev av nervøsit. Hvem skal presentere sin mesteroppgave først?

Lørdag 17. juni avholdt en gruppe studenter sin siste samling på Folkeuniversitetet i Lillestrøm, veiledet av Rolf Skuterud. Gruppen på 24 innen 7 ulike fagfelt, startet sin reise mot mesterbrevet i januar 2022. De var den andre gruppen som deltok i et alternativt opplegg for gjennomføring av mesterutdanningen, en såkalt hybridløsning, hvor undervisningen har foregått både fysisk, digitalt og i form av webinarer. Tanken bak en slik løsning har vært at flere skulle få muligheten til å delta, uavhengig av lokasjon og travle dager.

De som har tatt mesterutdanning i denne omgang er flere blomsterdekoratører, låsesmeder, frisør, fotograf, kokk, bunadstilvirker og grafisk designer. En av dem er Bjarne Bryn, blomsterdekoratøren fra Porsgrunn, som vi har fulgt fra starten i tidligere artikler.

Alle mesteroppgavene hadde faktabasert innhold, med gode og relevante caser. Vi tok en prat med en blomsterdekoratør, låsesmed, fotograf og frisør.

3 FOR 2 FOR FOTOGRAFEN OG LÅSESMEDENE

Den som kastet seg utpå med sin presentasjon først var fotograf Helle K. Hagen. Helle avla sin svenneprøve i fotograffaget i 1993 og har siden 1994 drevet eget fotostudio i Horten.

– Jeg har tenkt på å ta mesterutdanning i de 30 årene jeg har holdt på. Det er kanskje de siste 20 årene jeg har tenkt mest seriøst på det, men det var først NÅ det var tid og rom for å gjøre det, forteller Helle.

Helle meldte seg på sammen med sin gode venn, låsesmed Espen Haugan – også fra Horten. Espen hadde også lenge tenkt på å ta mesterutdanning, og sammen med Helle bestemte han seg for å starte på utdanningen. Siden det var et spesialtilbud med 3 deltakere på mesterutdanningen for prisen av 2, tok de med seg Espens sønn Mathias som er ansatt i farens bedrift.

– Espen er råflink i yrket sitt, men akkurat som meg manglet han kvalitetsstempelet mester, forteller Helle.

Vennene så nytten av å kunne gå gjennom denne utdanningen sammen, selv om de jobber med vidt forskjellige ting.

– Det vi lærer gjelder jo alle som driver for seg selv. Vi kunne diskutere og støtte hverandre gjennom denne prosessen – og passe på at den andre gjorde det hun skulle og sånt, sier Espen og ler mot Helle.

En av Helles store utfordringer i hennes virke har vært å ta seg betalt for den faktiske jobben hun gjør. Derfor laget hun blant annet en reell prismodell for tjenestene sine i oppgaven sin. Hun legger ikke skjul på at det har vært mye jobb med mesteroppgaven, men hun opplevde å få mange nyttige verktøy for egen drift. I tillegg har hun fått større tro på seg selv – hun står stødigere som leder med alt det innebærer.

– Da jeg var ferdig med oppgaven gikk jeg ut på trappa, så på mannen min og begynte å grine av lettelse, sier Helle og ler.

Espen, eller Låsesmed E. Haugan AS som bedriften heter, hadde i sin besvarelse laget veiledende håndbøker i hvordan utføre enkelte tjenester i bedriften – for intern opplæring. Dette fordi han har opplevd mye unødig bruk av hans tid til spørsmål om enkle oppgaver, som ikke gavnet bedriften økonomisk.

*Bjarne Bryn
blomsterdekoratør*

*Helle K Hagen
fotograf*

*Espen Haugan
låsesmed*

*Tina Gautvik
frisør*

*Line Foy
blomsterdekoratør*

– Det er lettere for dem å spørre meg, men nå kan de selv slå opp i veiledningene, enten digitalt eller i et hefte, uten å ta meg vekk fra mine arbeidsoppgaver, forklarer han.

På bakerste rekke sitter sønnen og nikker med et lett smil om munnen. Klassen flirer, stemningen er god og det er tydelig at de har rukket å bli godt kjent i løpet av denne tiden sammen.

Både Helle og Espen sier at de i denne læringsprosessen har blitt mer bevisste på hvordan de driver bedriften sin, og særlig i forhold til markedsføring, økonomi og ledelse.

Espen hadde stadig med seg kake til samling, og siste dagen var intet unntak – da slo han til med en mester-marsipankake.

FRISØR MED FOKUS PÅ KUNDEN

Tina Gautvik jobber i en frisørsalong i Asker og ble oppfordret av arbeidsgiveren sin til å ta mesterutdanning. Hun var først litt skeptisk til at det ikke var en gruppe med bare frisører, men ble etter hvert veldig positiv til at det var forskjellige yrker representert, for det spilte jo ingen rolle.

– Det er spennende å høre om og få litt kjennskap til hva de forskjellige driver med og hvordan de tenker i forhold til sin bedrift, sier hun.

Tina var ikke spesielt nervøs for å fremlegge sin oppgave hverken for klassen eller veilederen, som har fulgt dem hele veien. Hennes oppgave handlet om kommunikasjon til, og med kunder. Tina la frem

” **Den største utfordringen var å få alt – livet selv – til å gå i hop. Denne løsningen gjorde det mulig for meg**

Line, selvstendig blomsterdekoratør ”

tiltaksplan med retningslinjer for alle medarbeidere – og spesielt nye/lærlinger, med årlig kurs, gjennomgang av situasjoner, hva som er greit/ikke greit å snakke om i salongen med mer.

– Det er viktig med samlinger, vi får et nettverk og da er veien kortere til å spørre om noe. Jeg har hatt god nytte av å snakke med Helle som har vært selvstendig næringsdrivende i mange år, selv om hun jobber med noe annet, forteller hun.

FULLE DAGER MED JOBB OG FAMILIE

Line Foyn har drevet Numedal Blomster siden 2010. I likhet med flere andre er fulle dager med jobb og familie grunnen til at hun ikke har tatt mesterutdanningen før. Nå synes hun det er godt å ha gjort det. Hun opplever å ha utvidet horisonten sin i faget, spesielt etter å ha søkt mot utlandet og hørt på podkaster i sin forskning rundt bærekraftige produkter innen fagfeltet blomsterbinding. I løpet av studiet har hun også fått øynene opp for nytten av å ha en god forretningsplan.

– Den største utfordringen var å få alt – livet selv – til å gå i hop. Denne løsningen gjorde det mulig for meg, forteller Line.

Alle er nå klare for å søke Mesterbrevnemda om å få tildelt mesterbrevet.

GRATULERER!

21 mestere i full blomst

For litt over halvannet år siden startet 21 av Interfloras blomsterdekoratører på mesterutdanningen. Bejublet, delfinansiert og heiet inn av Interflora Norge med CEO Kjetil Løken i spissen. «Et viktig grep for å løfte statusen på blomsterdekoratørfaget» og «Viktig for å øke Interfloras konkurransefortrinn» sa Løken til bladet Mestern den gangen. Hva sier han nå når de har fått mesterbrevet?

AV MONA BIDNE

Mesterutdanningen vil vi helt klart fortsette å oppfordre til at ansatte skal ta. Vi har i mange år gjennomført «Interfloraskolen» som har fokus på økonomi og drift av blomsterbutikk, men opplever at to-tre dagers kurs ikke er nok til å bidra til varig læring. Mesterutdanningen er en grundig og verdifull utdanning som vi tror har en langsiktig effekt for lønnsom og bærekraftig drift av blomsterbutikk. Dette er også med på å sikre det landsdekkende nettverket vårt av blomsterbutikker. Derfor har vi prioritert å delfinansiere og motivere for at flest mulig av de som driver våre butikker kan bli mestere. Første kull har resultert i 21 dekoratører med mesterbrev. Neste kull er i gang. Og på forhandlermøtet vårt nylig oppfordret vi enda flere til å sikte seg inn på utdanningen. Internt kaller vi utdanningen for Bjarne 1, Bjarne 2 og Bjarne 3 etter blomsterdekoratøren Bjarne Bryn som var den som fikk snøballen til å rulle. Han har selv utdanning fra BI, men ønsket å videreutdanne seg ved å ta mesterbrev, og smittet 20 andre til å gjøre det samme, ler Løken.

OPPLEVER EN ØKT FORRETNINGSFORSTÅELSE SOM KAN AVGJØRE ET VÆRE ELLER IKKE-VÆRE

Han forteller at det har vært overraskende at flere av butikkene har kontaktet han og andre i Interflora i forbindelse med analyser og betraktninger som aldri før har blitt etterspurt.

– Det mener jeg er et kvalitetstegn fra butikkene, og noe som sikrer en bedre forståelse av markedet og den lokale butikkdriften. Etter å ha hatt kontakt med de som nå har tatt mesterbrevet opplever jeg at de er mye mer reflektert i forhold til omgivelsene enn

Kjetil Løken
CEO i
Interflora Norge

det som er tilfelle i andre butikker. Det å drive en håndverksbedrift med blomster krever blomsterfaglig dyktighet, men skal man lykkes i dagens marked så kreves det kanskje aller mest kompetanse på butikkdrift samt kunde og marked. Det er så enkelt at forretningsforståelse er avgjørende for å lykkes med å ha en lønnsom blomsterbutikk i dag. Med økte kostnader og krympende marginer samt lavere omsetning sier det seg selv at små ting hver dag kan avgjøre et være eller ikke-være. Har du for eksempel fokus på å øke antall kunder med tre hver dag og du i tillegg klarer å øke omsetningen til hver kunde med 5 kroner, så kan du faktisk snu en butikk fra 100 000,- i minus til 100 000,- i pluss på et år. Jeg opplever at de nye mesterne har fått en økt forretningsforståelse og en trygghet for å mestre drift og ledelse. Totalt sett bidrar mesterkompetansen til at Interflora kommer til å levere en bedre kvalitet i kundeopplevelsen, i tillegg til å sikre profesjonelle og lønnsomme butikker som vi er avhengige av for å opprettholde distribusjonen av Floragram i Norge.

MILJØSERTIFISERING OG FORTSATT KURSING I PRODUKSJON OG ØKONOMI

Løken legger til at Interflora i tillegg til mesterutdanning, fortsatt satser på kursing i økonomi og drift, også i forbindelse med Floragram blomsterhilsener.

– Vi vil fortsette å tilby «Interfloraskolen» som supplement og oppfriskning for de som ønsker det. I tillegg har vi et behov for å kurse butikkene i produksjon

og økonomi når det gjelder Floragram. Dette er et sentralt styrt sortiment med forutsigbare blomster og oppskrifter på hvordan blomsterhilsenene skal produseres for å få en god og forutsigbar lønnsomhet. Vi prioriterer regional og fysisk kursing i dette for å oppnå rask læring og umiddelbare resultater. I tillegg har vi tilrettelagt for Miljøsertifisering av butikkene. Begge deler kommer til å bli avgjørende for å kunne utføre Floragram-opdrag for Interflora i tiden fremover.

Et lite spørsmål helt på tampen – kommer dere til å bruke det faktum at Interflora nå har en stor andel blomsterdekoratørmestere i markedsføringen framover?

– Ja absolutt, og det kan også bli tilfelle at kundene prioriterer butikker med blomsterdekoratørmestere, avslutter Løken.

Tre nye mestere i bygda og flere skal det bli

Skjåk kommune deltok i 2022 i et pilotprosjekt med Mesterbrevnemnda og Folkeuniversitetet, der mesterutdanningen ble brukt som et verktøy for å sikre bygda kompetanse og konkurransekraft. Kommunen brukte midler fra næringsfondet og pilotprosjektet resulterte i at en kokk, en bunadstilvirker og en grafisk designer vendte tilbake til bygda med mesterbrev. Nå har Skjåk kommune bevilget ytterligere midler fra næringsfondet for å få flere til å ta mesterutdanningen. Det betyr vel at det fortsatt er positiv stemning for prosjektet?

AV MONA BIDNE

– Ja, dette er det stor oppslutning om, både hos politikere og bygda generelt. Skjåk har et rikt og allsidig næringsliv, men vi ønsker og trenger påfyll på nær sagt alle områder, ikke minst innenfor fagutdanningene. Satsingen er helt på linje med føringene som ligger i de politisk vedtatte strategiene for næringsutvikling og omdømmebygging i Skjåk, så dette er godt forankret på alle plan, sier nærings sjef Sølvi Lemstad Hiller.

– Vi kaller oss «gründerbygda», og det er lange tradisjoner og kultur for å skape nye virksomheter og bedrifter her. Skjåk har et rikt næringsfond, der man bl.a. kan søke om gunstige ordninger for etableringstilskudd og bedrifts- og kompetanseutvikling. Det er sterk vilje til å støtte opp om de som ønsker å etablere seg her med egen virksomhet.

Sølvi Lemstad Hiller
nærings sjef i Skjåk kommune

HELHETLIG SATSING

– Jeg vil også nevne at Skjåk satser på innovasjon og rekruttering på bred front, og har nylig satt i gang et tilflyttingsprogram: "Sats på Skjåk", som nå er i støpeskjeen. Programmet går ut på å etablere og koordinere hvordan vi tar imot nye innbyggere, med alt fra introduksjonsprogram, fadderordninger og samarbeid med frivillige organisasjoner og næringslivet. I programmet inngår også boligutvikling og tilbud om å "prøvebo" nybygde boliger i Skjåk, med gunstig leie og vilkår, så terskelen for å satse på Skjåk skal være så lav som mulig. Barnehagegaranti og gratis kontorplass i næringshage hører med. Satsingen er helhetlig, da vi erkjenner at "alt henger sammen med alt" skal vi sikre tilflytning, bosetning og verdifull kompetanse til bygda. Vi tenker at mesterutdanningen og den støtten Skjåk gir til de som ønsker å løfte seg

gjennom programmet, er en viktig brikke i denne helhetlige satsningen Skjåk gjør for å sikre kompetanse og konkurransekraft for framtida.

STOR INTERESSE MED LITT NØLING

På spørsmål om Skjåk har pekt ut noen spesielle fagområder for satsingen denne gangen, svarer hun at kommunen trenger folk på de fleste fagområder. Det er ønskelig at ordningen skal være åpen for alle det er aktuelt for, sier hun og legger til at interessen er stor.

– Vi registrerer betydelig interesse i og med at dette er en gunstig ordning. Men det kan være utfordrende for mange å ta den endelige beslutningen om å investere tid og ressurser i en slik videreutdanning. Dette er jo tross alt en pilotsatsning og nytt hos oss, så vi både tror og håper at nå når de første har fullført mesterbrevet og kan fortelle om sine erfaringer, vil det være flere som tar steget. Vi i kommunen vil fortsette å jobbe aktivt med å rekruttere og promotere programmet og de gunstige vilkårene vi har for å etablere seg her i bygda. I utgangspunktet har vi åpnet for tre søknader, men blir det stor etterspørsel, snur vi oss rundt og tar en ny vurdering.

– Jeg kjenner ikke til at det er andre kommuner som har fulgt vårt eksempel direkte, men vi deler gjerne erfaringer med andre om dette arbeidet. For vår del mener vi at det vi har lagt av ressurser i ordningen så langt har vært en svært god investering, avslutter Sølvi Lemstad Hiller.

BYGGMESTERFORBUNDET

For stolte utøvere av tømrerfaget

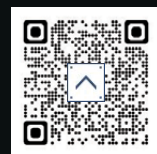
Hjelp når du trenger det

Lønnsomme medlemsfordeler

Nettverk og faglig tilhørighet

BLI MED OSS!

Les mer om medlemskap og fordeler for din bedrift.

Kontakt oss gjerne for en prat:

- **Sør-Norge:** Frank Pedersen, tlf. 46 91 96 01
- **Nord-Norge og Midt-Norge:** Bård Vegard Skogli, tlf. 93 49 39 46

DYKTIGE FAGFOLK - STERKERE SAMMEN

MESTEBREVNEMNDA
PÅ ARENDALSUKA 2023

SKULLE VÆRT MESTERKRAV FOR Å STARTE VIRKSOMHET

På Arendalsuka onsdag formiddag gikk debatten om seriøsitet i arbeidslivet på Mesternes hus. Thor Hals fra Høyre så gjerne at det var krav om mesterbrev for å starte virksomhet som håndverker.

TEKST OG FOTO: TORMUND HANSEN SKINNARMO

I panelet satt stortingsrepresentant Trine Lise Sundnes (Ap), fylkesordfører kandidat i Østfold Thor Hals (H), leder av utdannings- og forskningskomitéen på Stortinget Hege Bae Nyholt (R), forbundssekretær i Fellesforbundet Per Schau og byggmester Åsmund Østvold som innledet om temaet «Hva kjennetegner et kompetent og seriøst arbeidsliv - og hvorfor er det så viktig?».

– MÅ BRUKE LÆRLINGENE I ANBUDET

Panelet var enige om at mesternæringen var en stor bidragsyter til å øke seriøsiteten, samt ivareta og utvikle kompetansen i arbeidslivet. Men stortingsrepresentant Trine Lise Sundnes (Ap) hadde også planer om å endre kravene om lærlinger i offentlige anbud.

– Selv om de oppfyller krav om å være lærebedrift opplever vi at entreprenørene ikke bruker lærlingene sine i de offentlige anbudene de vinner. Det må det bli en slutt på, konstaterte Sundnes.

– OM DU ER «LUR» SKAL DU IKKE TA YRKESFAG

Leder av utdannings- og forskningskomitéen Hege Bae Nyholt (R) tok opp problematikken rundt karriereveiledning i skoleverket. Elever som får gode karakterer må ikke automatisk sluses inn på studieforberedende linjer, det bør være interesser som er førende.

– Praktiske og estetiske fag må inn ikke bare i skolen, men også barnehagen. Barna må introduseres for disse fagene slik at vi kan tenne en gnist og interesse, sa Nyholt.

– SKULLE VÆRT KRAV OM MESTERBREV FOR Å DRIVE BEDRIFT

Fylkesordfører kandidat i Østfold Thor Hals (H) var opptatt av mesterbedriftenes betydning for å sikre et seriøst og kompetent arbeidsliv.

– Jeg skulle gjerne hatt krav om mesterbrev for å drive håndverksbedrift, sa Hals.

NØKKELEN TIL ET SERIØST ARBEIDSLIV

Forbundssekretær i Fellesforbundet Per Schau trakk frem behovet for å rydde opp i byggebransjen. Krav om lærlinger og fagarbeidere på prosjektene var ifølge Schau nøkkelen til et seriøst arbeidsliv.

– Tariffavtale er også viktig. Vi ser at under 10 prosent er organisert i bransjen, selv om 80 prosent svarer at de er positive til organisering i undersøkelser. Så her er kanskje mesternes holdninger drivende, spurte Schau.

Byggmester Åsmund Østvold møtte Fellesforbundets påstand med å stille spørsmålet om det kanskje var slik at grunnen til lav organisasjonsgrad i mesterbedrifter skyldes at byggmestere som leder bedrifter oppfører seg bedre enn ledere i andre bedrifter der folk må organisere seg for å bli hørt. Videre fortalte han om malermestere som hadde tryglet de ansatte om å organisere seg, men at de ansatte likevel valgte å være uorganiserte.

Schau kontret med å invitere til en kampanje for å øke organisasjonsgraden. Han viste til at 98 prosent av tariffbedriftene rapporterte om bedre samarbeid mellom ledelse og ansatte enn bedrifter uten tariffavtale.

”

– TARIFFAVTALE ER OGSÅ VIKTIG. VI SER AT UNDER 10 PROSENT ER ORGANISERT I BRANSJEN, SELV OM 80 PROSENT SVARER AT DE ER POSITIVE TIL ORGANISERING I UNDERSØKELSER. SÅ HER ER KANSJELIG MESTERNES HOLDNINGER DRIVENDE, SPURTE SCHAU.

”

MESTERBEDRIFTENE STÅR HØYT I KURS

Fungerende daglig leder i Mesterbrevnemnda André Kristiansen registrerer en fellesnevner ved debattene.

– Dersom vi skal trekke noen konklusjoner fra debattene som ble avholdt på Arendalsuka så er det at mesterbrevordningen står høyt i kurs blant politikere og organisasjonene i arbeidslivet. Vi vet at mesterbedriftene tar ansvar i lokalsamfunnene, i større grad tar inn lærlinger og driver seriøst. Vi går inn i en periode med mange utfordringer. Vi skal blant annet ha på plass mesterkvalifikasjonen i Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk og få på plass et nytt lovverk for mesterbrevordningen. Da er det oppløftende med såpass positive signaler fra beslutningstakere, konstaterer Kristiansen.

UFORSTÅELIG AT IKKE YRKESFAG ER PÅ Plass I NKR!

Tirsdag formiddag arrangerte Mesterbrevnemnda debatt sammen med Byggmesterforbundet om Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Kari Sofie Bjørnsen fra Høyre var utålmodig med å få på plass den yrkesfaglige søylen.

AV TORMUND HANSEN SKINNARMO

UFORSTÅELIG

I 2011 innførte Norge Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk (NKR). I slutten av mai la NOKUT frem sin evalueringsrapport av rammeverket. Norge er et av få land i Europa som fortsatt ikke har innplassert den yrkesfaglige søylen i kvalifikasjonsrammeverket.

Panelet var skjønt enige i at arbeidet med å få på plass en slik søyle er på overtid.

Foto: Øivind Ørnevik

– Det er helt uforståelig at dette ikke er på plass ennå. Det virker ikke som det kan være spesielt vanskelig å få på plass, det er en bred enighet om at det bør gjøres og de fleste nabolandene våre har allerede fått dette på plass. Dette burde regjeringen bare levere med en gang, uttalte Kari Sofie Bjørnsen fra Høyre.

Hun fulgte opp med å love å stille spørsmål til regjeringen fra Stortingets talestol om saken. Både Tord Hauge fra NHO, Benedicte Sterner fra LO og fylkesvaraordfører Bjørn Ropstad fra Krf var enige i viktigheten av å få på plass den yrkesfaglige søylen, både for å anerkjenne yrkesfagene, for å få en sterkere kobling mellom utdanning og arbeidsliv og for å løse kompetansemangel.

HØYRE KUNNE GJENNOMFØRT DETTE

Statssekretær for kunnskapsministeren Sindre Lysø var ikke til stede i denne debatten, men kommenterte Bjørnsens utspill på telefon.

– Dersom det var veldig viktig for Høyre å innplassere den yrkesfaglige søylen i NKR, så kunne de jo ha gjort dette de åtte årene de selv satt i regjering frem til 2021. Yrkesfagene er viktig for regjeringen og det jobbes godt med dette. Nå har ekspertene lagt frem en rapport, og så må regjeringen komme tilbake med forslag, svarer Lysø.

Lysø kunne ikke komme med en konkret dato for når dette arbeidet er ferdig da det ikke er han som sitter med ansvaret for dette arbeidet i departementet. Det er Forsknings- og høyere utdanningsminister Sandra Borch fra Senterpartiet som har det overordnede ansvaret for prosessen.

Kari Sofie Bjørnsen. Foto: Høyre

Sindre Lysø. Foto: AUF

DE SOM BETALER 32 MRD I SKATT HAR MAKT

Arve Juritzen. Foto: John Andresen

Den fjerde debatten i Mesternes hus under Arendalsuka handlet om den nye rapporten som Menon Economics har utarbeidet på oppdrag fra Mesterbrevnemnda. Konklusjonene i rapporten overrasket flere i panelet.

AV TORMUND HANSEN SKINNARMO

– JEG TRODDE DET SKULLE VÆRE EN FJERDEDEL

Det uttalte partner i Menon Economics Jonas Erraia da han la frem rapportresultatene for salen og panelet. Det han siktet til var hvor stor verdiskapning mesterbedriftene sto for. 51 mrd kroner i verdiskapning, 70.000 sysselsatte og 32 mrd i betalt skatt var noen av tallene han la frem i presentasjonen.

Men mesternæringen legger også grunnlaget for leverandørers og underleverandørers omsetning og sysselsetting. Når man ser på disse ringvirkningene genererte mesterbedriftene 128 milliarder kroner i verdiskapning i 2021, dette tilsvarer nesten 4 prosent av Fastlands-Norges BNP.

LIKE STOR SOM SJØMATNÆRINGEN

Slike tall kan være vanskelige å få et grep på, hva innebærer disse summene? Her trakk Erraia frem sjømatnæringen som sammenlikningsgrunnlag. Dette er en næring som har vært mye diskutert i det siste. Krav om bedre driftsvilkår og tilrettelegging for denne bransjen forsvares med hvor stor næringen er, og betydningen den har for norsk økonomi. Rapporten fra Menon Economics viser at mesternæringen er like stor som sjømatnæringen.

– JEG BLE OVERRASKET OVER STABILITETEN SOM MESTERBEDRIFTENE REPRERENTERER

LO- sekretær Trude Tinnlund merket seg at selv gjennom nedgangstider og krisetider så holder verdiskapningen for mesterbedriftene seg stabilt stigende. På denne måten er mesterbedriftene med på å stabilisere økonomien og arbeidsmarkedet i urolige tider.

Foto: Tormund Hansen Skinnarmo

– **DETTE ER STORE TALL. MESTERBEDRIFTENE ER EN BETYDNINGSFULL DEL AV NÆRINGSLIVET OG DETTE ER UNDERKOMMUNISERT. DE SOM BETALER 32 MILLIARDER I SKATT HAR MAKT, DEN MÅ DERE BRUKE.**

– **DE SOM BETALER 32 MILLIARDER HAR MAKT**

Kandidat til bystyret i Oslo Arve Juritzen oppfordret mesternæringen til å stille fler krav og ta den oppmerksomheten de fortjener.

– Dette er store tall. Mesterbedriftene er en betydningsfull del av næringslivet og dette er underkommunisert. De som betaler 32 milliarder i skatt har makt, den må dere bruke.

– **STOR BETYDNING FOR DISTRIKTENE**

Fylkesvaraordfører i Agder Bjørn Ropstad (Krf) trakk frem rapportens analyse av hvilken betydning mesterbedriftene har for de ulike delene av landet. Mesterbedriftene er lokalisert i hele landet, og naturlig nok er sysselsetting og verdiskapningen størst i de store byene. Men de har størst betydning for mellomstore og små kommuner, der de utgjør en relativt større andel av sysselsettingen.

SKAL BRUKES OG SPRES

Rapporten til Menon Economics heter «Økonomisk analyse av mesterbedrifter» og kan hentes ut gratis på nettsiden menon.no/publikasjoner. Fungerende daglig leder i Mesterbrevnemnda André Kristiansen er overveldet over tallene.

– Rapporten viser svart på hvitt hvor stor betydning mesterbedriftene har. Her har vi mye å være stolte av. Vi har trykket opp rapporten. Den tar vi med oss i møter med samarbeidspartnere, myndigheter og beslutningstakere. Tallene skal vi bruke til å synliggjøre mesternæringen og den store betydningen den har for samfunnet, konkluderer Kristiansen.

Jonas Erraia. Foto: Kai Myhre

– MESTERUTDANNINGEN BØR SIDESTILLES MED MASTERGRAD

I løpet av Arendalsuka høstet mesterutdanningen mange lovord fra flere organisasjoner og hele spekteret av politiske partier. Trude Tinnlund satt nåla på kartet: Mesterutdanningen bør ligge på nivå 7 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

TEKST OG FOTO: TORMUND HANSEN SKINNARMO

Norge er et av få land i Europa som ikke har innplassert den yrkesfaglige søylen i kvalifikasjonsrammeverket. Eksempelvis er vitnemål fra grunnskolen plassert på nivå 2, Bachelorgrad på 6.2 og Doktorgrad på nivå 8. Tinnlund tok ordet for at mesterkvalifikasjonen i den yrkesfaglige søylen bør ligge på nivå 7.

– Vi ser at mestertittelen er et kvalitetsstempel i markedet. Det ligger et potensiale i ordningen som kan tilføre mye positivt i flere bransjer og bedrifter. Mesterkvalifikasjonen må være tilstrekkelig attraktiv for utdanningssøkende til å konkurrere med andre kvalifikasjoner. Mesterkvalifikasjonen må da plasseres inn på rett nivå. Det er nivå 7, sa Tinnlund.

På spørsmål om hva som blir mesternæringens største utfordringer fremover trakk Tinnlund frem tre punkter.

– Mesterkvalifikasjonen må som nevnt inn i NKR. Vi må få mestere i flere fag, det kan ikke være slik at 85 prosent av alle mestere er innen byggfag. Tilliten til ordningen må også opprettholdes som det kvalitetsstempelen det er, svarte Tinnlund.

TILTREKKE, MEN OGSÅ BEHOLDE

Øivind Ørnevik fra Byggmesternes Landsforbund åpnet med en beskrivelse av problemstillingene som bransjen står overfor. Arbeidsinnvandrere som vender hjem til land der de nå får bedre vilkår enn for noen år siden, en svak krone som gjør norske lønninger mindre verdt, få jenter som velger seg byggfag og skarp konkurranse om arbeidskraften fra andre næringer var noen av utfordringene som ble trukket frem. Til slutt fremmet Ørnevik at utfordringen ikke bare besto i å tiltrekke seg, men også beholde de som valgte seg yrkesfag.

Øivind Ørnevik

«ALLE» TRENGER FOLK

Det var bred enighet om viktigheten av å styrke yrkesfagenes anseelse, men panelet hadde ulike innfallsvinkler på hva som var riktig medisin. Både Lysø (A) og Steen (BHN) poengterte at «alle» trenger folk fremover. Lysø trakk frem at vi er i samme båt som de fleste andre land i Europa, alle har en aldrende befolkning og mangler folk i arbeidsfør alder. Derfor vil det ikke være en løsning å importere det vi trenger av arbeidskraft. Steen satt problemstillingen på spissen.

– Samtidig som yrkesfagene sitter her og diskuterer hvordan vi skal få flere kvinner til å velge yrkesfag for å dekke bemanningsbehovet, så sitter Sykepleierforbundet litt lenger ned i gata og diskuterer hvordan de skal få flere menn til å velge sykepleierlinja for å dekke sitt behov fremover, sa Robert Steen.

Løsningen er ikke å stjele av hverandre, men å sammen se hvordan man skal forenkle, standardisere og forbedre arbeidet og prosesser slik at man får til mer med færre mennesker. Eksempelvis bør byggesøknader ta sekunder, ikke måneder å behandle, fortsatte han.

Foto: Bård Gudim

”

DET MÅ FOKUSERES PÅ FORDELENE OG MULIGHETENE TIL Å GJØRE KARRIERE INNEN YRKESFAG, KONSTATERTE KRISTIANSSEN.

”

MÅ MOTIVERE ELEVENE

Motivasjonen blant yrkesfagelevne var også et hett tema i debatten. Liv Bjørnson (Sam Eyde) beskrev en situasjon der elevene allerede er demotiverte etter mye teori på ungdomsskolen, når de starter hos dem.

– I løpet av to år skal vi snu motivasjonen, samtidig som elevene skal presenteres for en stor andel teoretiske fag i utdanningen. Vi må endre rammene for utdanningen, hevdet Bjørnson.

Christopher Hermansen (MDG) har selv tatt fagutdanning. Han fortalte om viktigheten av å motivere elevene som velger seg denne utdanningsveien. Et større innslag av arbeidserfaring under utdanningsløpet kan hjelpe, for eksempel med jobb og skole annenhver uke for elevene på yrkesfag.

YRKESFAGELEVER TRENGER IKKE Å REDDES

André Kristiansen fra Mesterbrevnemnda trakk frem hvordan opplæringsystemet i dag hele tiden skal «redde» elever vekk fra yrkesfagene.

– Systemet er utformet av akademikere, for akademikere. Hele tiden får elevene vite at det finnes mulighet til å søke seg over til akademia om de skulle angre seg. Når skal det kommuniseres at yrkesfag er bra nok i seg selv? Det må fokuseres på fordelene og mulighetene til å gjøre karriere innen yrkesfag, konstaterte Kristiansen.

KOMBINERE YRKESFAG OG IDRETT

Liv Bjørnson slo fast at anerkjennelse av en bransje handler om verdier og verdiskapning. Videre slo hun et slag for tilrettelegging for idrett i kombinasjon med yrkesfag.

– Det er blitt nesten umulig å satse på en idrett når man går for en yrkesfaglig utdanning, mye på grunn av arbeidstidene. Det er ingenting som tilsier at dette skal være umulig å kombinere, her må man ta grep for å tilrettelegge. Jeg er overbevist om at det er mange som kunne tenke seg å ta yrkesfag om de kunne kombinere det med å satse på en idrett, sa Bjørnson.

Diskusjonene fortsatte etter det fastsatte programmet med servering av pølser fra mesterbedriften Brødrene Brubakken i Kragerø.

PIZZAPRAT OM FAGUTDANNING

Flere ungdommer tok turen innom Mesternes hus på Arendalsukas siste dag. Der ble de servert pizza og innlegg om politikk og yrkesfag.

TEKST OG FOTO: TORMUND HANSEN SKINNARMO

Arendalsuka har også et program for unge, og fredagen settes det opp arrangementer beregnet på personer i alderen 13-19 år. Mesterbrevnemnda arrangerte et møte med temaet «Yrkesfag og mesterfag er fremtidens karrierevei».

De oppmøtte fikk høre innlegg fra Stortingsrepresentant Heidi Nordby Lunde fra Høyre, flere ungdomspolitikere og byggmester Martin Huth Staubo fra Mesterbrevnemndas administrasjon. Deretter fortsatte samtalen mellom ungdommene og innleiderne rundt bordene, med pizza og brus.

– Dette var et svært vellykket arrangement for oss. Det var god stemning og mye prat rundt bordene. Ungdommene som var innom, var interessert i temaene og nysgjerrige når de fikk muligheten til å stille innleiderne spørsmål. Mesterbrevnemnda må også henvende seg til neste generasjons mestere, og det er ingen tvil om at det satt noen av dem i salen denne dagen, konstaterer fungerende daglig leder i Mesterbrevnemnda André Kristiansen.

Det er Bjørne Bryn (ca)
MESTERBEDRIFTEN
Bryns blomster som har fått
dette lokaket til å blomstre!

SOSIALT TREFF PÅ ARENDAJSUKA

Onsdag kveld arrangerte Mesterbrevnemnda og Byggmesterforbundet sosialt treff på Mesternes hus.

AV TORMUND HANSEN SKINNARMO

Torsdag kl 19:00 åpnet dørene for mestere og samarbeidspartnere. Det utviklet seg til å bli et hyggelig treff med enkel servering.

– Den faglige delen med debatter og møter utgjør brorparten av arbeidet vårt på Arendalsuka. Men vi må heller ikke glemme betydningen av de uformelle samtalene og det å ha det hyggelig sammen. Det sosiale treffet var et vellykket arrangement som vi nok kommer til å videreføre neste år. Da håper vi å få besøk av enda flere lokale mestere, sier fungerende daglig leder i Mesterbrevnemnda André Kristiansen.

Dette mesterverket er bakt
av Edgars BAKER- OG
KONDITORMESTER

DEN MASSIVE

BOLIGUTBYGGINGEN I ARENDALSREGIONEN

RUNDEBORDS- KONFERANSE

I år som i fjor ble det arrangert en rundebordskonferanse i Mesternes hus i samarbeid med Arendal Håndverk og Industribedrifters Forening (AHIF). På agendaen sto en oppfølging av fjorårets konferanse, der temaet også var den store boligutbyggingen i Arendalregionen. Hensikten var å samle viktige aktører for å diskutere den videre og potensielt massive utbyggingen.

AV MONA BIDNE

Med etableringen av Morrow Batteries kan det bli en massiv tilflytting til og etablering av nye arbeidsplasser i regionen. Det er estimert at batterietableringen alene vil generere en samlet befolkningsvekst på opp mot 10 000 personer og en vekst på opp mot 4 500 nye arbeidsplasser innen 2030.

MYE SKAL BYGGES PÅ KORT TID

Byggmester Tellef T. Christensen i TTC Bygg og leder av AHIF ledet rundebordskonferansen, der en lang rekke representanter for Arendal kommune, utbyggere, arkitekter, bank og advokater, samt andre interesserte deltok.

Bakgrunnen for konferansen var at det er mye som skal bygges på kort tid, men det er lang saksbehandlingstid og stor pågang i kommunen, noe som kan medføre forsinkelser og utfordringer. Flere spørsmål sto derfor på dagsorden: Kan vi forbedre/effektivisere gjennom en tettere og bedre dialog mellom aktørene? Har saksbehandlerne riktig tolkningsforståelse av reglementet? Sitter utbyggerne på gjerdet og venter på prisoppgang? Det blir stadig lengre saksbehandlingstid hos Statsforvalteren (12–18 måneder), noe som hemmer utbyggere og initiativtakere. Hvorfor har denne flaskehalsen oppstått? Vil økte levekostnader og prisvekst gi utslag i mange usolgte boliger i de nye boligområdene?

Foto: Øivind Ørnevik

ETTERLYSER BEDRE OG ENKLERE RAMMEVILKÅR

– På rundebordskonferansen kom det tydelig frem at utbyggerne etterlyser bedre og enklere rammevilkår samt kortere saksbehandlingstid. De forstår ikke hvordan utbyggingsmengden kan økes betraktelig når det i dag tar såpass lang tid å saksbehandle nye prosjekter. For å møte behovet fremover er det estimert at det må bygges 500 nye boliger i året, mens det i dag bygges rundt 250. Det var enighet om at partene skulle fortsette dialogen om utfordringene, forteller Tellef T. Christensen.

– Vi som håndverkerforening kommer til å følge opp temaet fremover fordi vi fremdeles ikke er fornøyd med situasjonen. Vedvarer problemet med rammevilkår og saksbehandlingstid, vil det bli vanskelig å få til den nye storsatsingen på industri. Dette vil videre skape problemer for neste generasjon i å etablere seg i boligmarkedet. Vi bekymrer oss derfor for økte priser og økt klasseskille.

– Vi i AHIF bekymrer oss også for håndverkerkapasiteten. Jeg deltok på politisk debatt hos medlemsbedriften Byggpartnere hvor John Peder Johnsen la frem konkrete tall som vekker bekymring; Om vi tar utgangspunkt i Menons anslag om et boligbehov på 3 600 nye boliger etter etableringen av Morrow Batteries, vil det si 600 nye boliger hvert år. En enkel kapasitetsanalyse viser at med et snitt på 800 arbeidstimer per bolig for tømrere vil det gi et behov for ca. 320 tømrere bare for å bygge nye boliger. Det reelle behovet er betydelig større fordi alle næringsbygg, fritidsboliger og rehab-bygg kommer i tillegg. Denne kapasiteten finnes i dag ikke lokalt. Det vil derfor kreve innleie av folk, og her er et begrenset overnattingstilbud en utfordring, avslutter Christensen.

HEDRET NYE MESTERE

Torsdag før partilederdebatten på Arendalsuka deltok Mesterbrevnemnda i høytidelig utdeling av mesterbrev til nye mestere i området.

TEKST OG FOTO: TORMUND HANSEN SKINNARMO

Totalt delte Arendal håndverk og industribedrifters forening (AHIF) ut 16 mesterbrev til nye tømmer-, rørlegger-, mur- og feiermestere. Fungerende daglig leder André Kristiansen i Mesterbrevnemnda delte ut mesterbrevene til dem som møtte opp fysisk, sammen med fylkesordfører Arne Thommassen og oldermann Tellef Christensen.

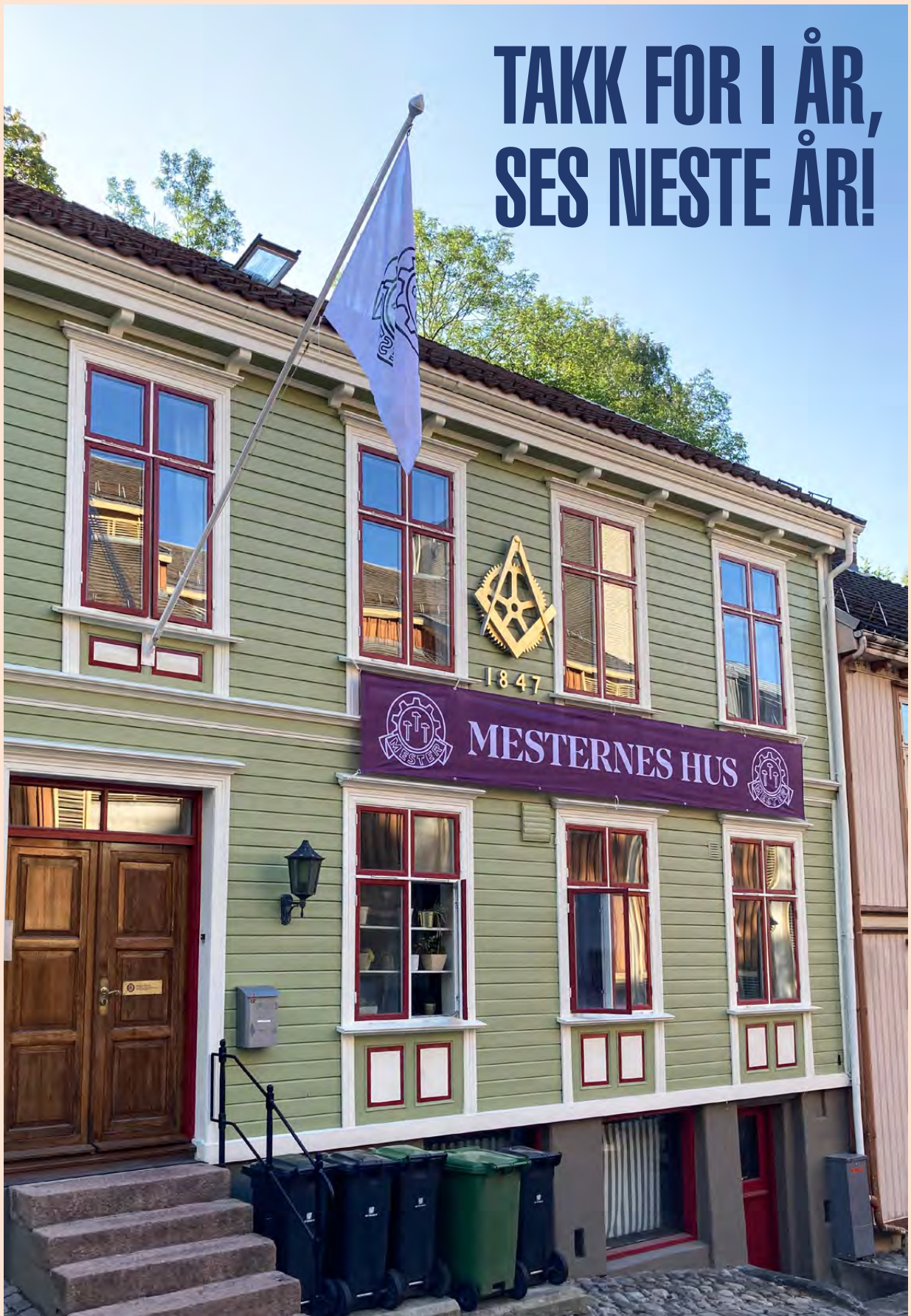
Seremonimester var Knut Guttormsgaard. Kristiansen vektla at mesterbrevet er et uttrykk for innsats gjennom mange år.

– Det helt spesielt viktige med mesterbrevet er den nære sammenhengen mellom praksis og teori i eget fag. En mester skal kunne lede andre fagfolk, men også fortsatt utøve faget, alt på et høyt nivå. Denne etablerer- og lederkvalifikasjonen må vi samarbeide om å gjøre enda bedre kjent – og ikke minst anerkjent – i hele samfunnet vårt, sa Kristiansen.

Etter seremonien ble det prat rundt bordet og servert pølser fra mesterbedriften Brødrene Brubakken i Kragerø.

TAKK FOR 1 ÅR, SES NESTE ÅR!

Bevar

= for arkitekturens,
historiens og
klimaets skyld

«Vi vil gjenoppbygge Notre Dame fordi det er det det franske folk forventer», sa Emmanuel Macron til journalister på stedet for brannen i 2019. «Fordi det er vår historie verdig. Fordi det er vår dype skjebne.» Det er ikke bare Frankrike som ser verdien i å bevare historien ved å reparere og bygge opp igjen kulturminner. Det er en vekkelse i Norge også. Det handler ikke bare om å ta vare på kulturminner for historiens skyld, men også på grunn av klimaet.

TEKST: MONA BIDNE FOTO: TROND A. ISAKSEN OG ISTOCKPHOTO

Det er mange gode grunner til å ta vare på kulturminnene våre, sier riksantikvar Hanna Geiran. Riksantikvaren har det nasjonale ansvaret for kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap i Norge. Direktoratet har blant annet vedtaksmyndighet for fredning av kulturminner.

Hanna Geiran
riksantikvar

– Kulturminnene forteller historiene om oss i Norge. De er sporene etter oss mennesker, og uten disse sporene mister vi et blad i vårt felles album. Kulturminnene på vår fredningsliste er helt annerledes enn våre naboer i Sverige og Danmark. De har mange slott og borger, mens vi har kulturminner som representerer vår fortid og nåtid i Norge. Fra stabbur og stavkirker til industrianlegg og dampbåter langs kysten. Fra operaen i Oslo til melkeramper langs veien. Det som er gøy er at vi ser at pendelen har svingt fra etterkrigstidens ønske om å rive og bygge nytt, til å ta vare på det vi har. Etter krigen hadde man mer tro på nye idéer, materialer og teknologi enn at samfunnet hadde behov for å ta historien med seg. Norge fikk jo også mye penger på grunn av oljen, og hadde økonomi til å bygge nytt. På 1950-tallet gikk bergensere i demonstrasjonstog for å rive Bryggen. Plakatene de bar på viser funksjonalistiske bygninger, helt i tidens ånd. Det ble det heldigvis ikke noe av. I dag er Bryggen på Unescos verdensarvliste og et ikon både for Bergen og Norge, sier Geiran.

» **En takk til håndverkerne som gjør en utrolig viktig oppgave landet rundt** «

– Nettopp det å bevare er viktig både for å ta vare på historien vår og for å få ned klimagassutslippene. Klimaendringene er vår tids største utfordring, og byggebransjen står for store klimagassutslipp. Vi trenger å redusere klimagassutslipp raskt, og Riksantikvaren har en klimastrategi som skal bidra i arbeidet med å begrense de negative virkningene. Bevaring, oppgradering og energieffektivisering er nøkkelord. Gjennom å ta vare på og bruke bygninger på en skånsom måte, vil vi kunne redusere klimagassutslippene, og samtidig bevare viktige kulturhistoriske verdier.

Et endret klima truer kulturminnene, kulturmiljø og kulturlandskap, og vi har jo alle sett hvordan ekstremværet har herjet på Østlandet i sommer. Vi må også jobbe for at kulturminnene tas vare på i et klima i endring.

– Vi har strategier for og kompetanse på blant annet energieffektivisering av bygninger. Enkelte tror at varmepumper og solceller er fy i kulturminnevern, og at det å verne handler om å sette en osteklokke over det gamle. Det er ikke riktig. Vi anbefaler å installere varmepumper og har en veileder for hvordan det kan gjøres på en smart måte. Det kan også være en god løsning å montere solcellepaneler.

Det er en stor palett av kulturminner og like mange løsninger for hvordan vi kan ta vare på dem og transformere og utvikle dem videre. Bruk av historiske bygninger er det beste vern, ellers forfaller de.

Da er det viktig å legge til rette for ny bruk. Det er langt mer effektivt i et klimaperspektiv enn å bygge nytt. Sintef-rapporten «Grønt er ikke bare en farge – Bærekraftige bygninger eksisterer allerede» bekrefter dette. Den sier at for å få ned klimagassutslipp raskt, er det lureste å bruke de byggene vi har. Miljøpåvirkningen fra eksisterende bygninger er bare rundt halvparten av den fra nybygg. Det å energieffektivisere eldre bygninger er smart, fordi en eksisterende bygning har tatt klimagassregningen. Sintef-rapport viser at et nullutslippshus må langt fram i tid for å ta ut klimagevinsten. Og det er nå vi må få ned klimagassutslipp.

– Riksantikvaren er en etat som ble etablert i 1912 og har det nasjonale ansvaret for kulturmiljø i Norge. Vi framsnakker gjerne kulturhistorien! Det vi gjør kan innimellom være omdiskutert, men når man ser et gammelt hus som har blitt satt i stand har jeg ennå til gode å høre at noen sier at den burde vært revet. Tvert imot er mange lei seg for at kulturminner har forsvunnet, sier Geiran og legger til at skiftet i holdninger for å ta vare på det gamle er viktig av mange grunner.

HØYERE BETALINGSVILJE I OMRÅDER MED VERN

– Gamle bygninger gir oss kunnskapsverdier, opplevelsesverdier og bruksverdier. Vi kan blant annet få innsikt i gode håndverkstradisjoner og materialer for å bygge smart og varig. Kulturminner er også viktig for stedsutvikling og for lokal stolthet, tilhørighet og attraksjon. Kulturturisme er i økning og et positivt bidrag mange steder i Norge. De som reiser for å oppleve kultur, legger ned penger for å få unike opplevelser. Norge har fantastisk mange steder med spennende og interessante kulturmiljøer, og over hele Norge skjer det næringsutvikling med kulturmiljøet som utgangspunkt. Vi har også undersøkelser som viser at det er høyere betalingsvilje i områder med vern. Ikke overraskende, fordi dette er områder som både er gode og hyggelige å bo i, og fordi eierne har forutsigbarhet for at området vil bli tatt vare på.

Du risikerer ikke ubehagelige overraskelser i form av at for eksempel et signalbygg uventet dukker opp i områder med vern. Det er også høyere betalingsvilje for å bo i nabolagene rundt. Man har et hyggelig nabolag å se mot.

Det finnes om lag 65 000 bygninger som skal rehabiliteres og restaureres i henhold til antikvariske krav i Norge. Om lag 2500 bygninger i privat eie er fredet.

Riksantikvaren har flere støtteordninger, der man kan søke om tilskudd til tiltak om man eier eller forvalter et kulturminne, og det er fylkeskommunene som tildeler midlene. Kulturminnefondet kan

gi tilskudd til bygninger som ikke er fredet, og det er veldig positivt at det finnes statlige støtteordninger for alle dem som tar vare på vår felles kulturarv.

Stilles det noen krav til spesialkompetanse eller mesterkompetanse for å gi støtte?

– Ja, i tilskuddsbrevene stiller vi ulike krav til kompetanse på tradisjonshåndverk. Vi ser at det er mangel på kvalifiserte håndverkere i Norge og jobber med en håndverkstrategi. Man kan ha så gode planer man bare vil, men om man ikke har håndverkernesiden på plass hjelper det ikke. Jeg vil passe på å takke håndverkerne fordi de gjør en utrolig viktig oppgave landet rundt. Regjeringen har nå varslet at det skal etableres et kirkefond for istandsettelse av norske kirker. De som kan dette eller som ønsker å lære seg det, har jobber for fremtiden. Vår erfaring er at mange håndverkere synes det er spennende faglig å jobbe med gamle bygninger med antikvarisk verdi. De jobber med materialer og løsninger man ikke finner i så mange moderne bygg, og får brukt kompetansen sin på en annen måte, sier riksantikvar Geiran.

En krone i tilskudd, gir en investering på 3,50 kroner til bevaring

Kalven seter i Vågå

Kulturminnefondet er en statlig tilskuddsordning og et lavterskeltilbud for private eiere av verneverdige kulturminner. En analyse av Kulturminnefondets samfunnsnytte foretatt av Menon Economics viser at fondet utløser stor samfunnsnytte.

TEKST: MONA BIDNE. FOTO: TOM GUSTAVSEN

Tilskuddsmidlene utløser stor privat innsats og tilskudd fra andre. Det vil si at en krone i tilskudd fra Kulturminnefondet fører til at det brukes 3,50 kroner på bevaringsprosjektet, sier direktør Simen Bjørgen i Kulturminnefondet. Siden starten i 2003 har Kulturminnefondets tilskudd på 570 millioner ført til en privat innsats på nærmere 2 milliarder kroner i bevaringsarbeid.

RESTAURERINGEN AV KALVEN SETER HAR SKAPT AKTIVITET I DET LOKALE NÆRINGSLIVET OG NYSKAPT TURISME

– I analysen til Menon Economics er Kalven seter i Vågå brukt som et eksempel på et kulturminne som er satt i stand med midler fra Kulturminnefondet. Dette er en gammel seter som har gått fra ingen bruk til næringsvirksomhet, kafé og opplevelses-senter. Restaureringen har skapt aktivitet i det lokale næringslivet og nyskapt turisme, sier Bjørgen.

Han legger til at Kulturminnefondet ikke stiller spesielle krav til håndverkskompetanse, slik som hos Riksantikvaren.

Simen Bjørgen
direktør i Kulturminnefondet

VI HAR ET LAVTERSKELTILBUD FOR PRIVATPERSONER

– Det kom en ny stortingsmelding i 2020 der et av hovedmålene er at kulturminnevern skal være relevante for folk flest i hverdagen, ikke et område for spesialister. Kulturminner er forskjellige og det vi gir tilskudd til er noe helt annet enn for eksempel restaurering av verdensarv. Vi har et lavterskeltilbud for privatpersoner. Gjennomsnittlig har vi en ramme på 130 millioner i tilskudd hvert år, og grovt sett vil 80 prosent av tilskuddet gå til bygninger, 10 prosent til båt og fartøy og 10 prosent til øvrige områder. Typisk for våre prosjekter er at den største innsatsen skjer i form av eierens egeninnsats.

Akkurat som hos Riksantikvaren er bærekraft og gjenbruk viktig for Kulturminnefondet.

– Det er mulig å få tilskudd til å gjenbruke mest mulig av det materialet som allerede finnes. Vi oppfordrer til å skifte ut minst mulig for å bevare det originale materialet. Og at folk helst tar i bruk de håndverksteknikkene og materialene som har vært brukt, og ikke impregnert treverk for eksempel, avslutter Bjørgen.

SAKSET FRA BLADET.NO

Mariann er etterspurt over hele verden:

- Har noen prosjekter på gang

Blomsterdekoratør fra Malvik, Mariann Holmen, reiser rundt i verden på etterspørsel om undervisning og oppdrag. Nå forbereder hun seg på å konkurrere mot de aller beste.

Jeg forbereder meg til en konkurranse neste år i Singapore – Singapore Garden Festival World Championship, sier hun.

Under konkurransen er det omkring 30 deltakere som konkurrerer i ulike forhåndsoppgaver. Dersom man går videre, venter ukjente oppgaver

med blomsterdekoring med mindre tid, forklarer Holmen. Til slutt kåres en vinner.

VISSTE HVILKEN VEI HUN SKULLE GÅ

– Blomster har alltid interessert meg. Jeg hadde ei bestemor som var fryktelig interessert i blomster, og ei mor som er like interessert. Jeg visste hva jeg skulle søke av skole, sier Holmen.

Hun er utdannet blomsterdekoratør med mesterbrev og en tittel som fagtekniker i botanisk design. Nå jobber hun frilans med bedriften sin, MAHO Blomster. Jobben går ut på å dekorere blomster i alt fra bryllup til begravelser.

Holmen er også en av dekoratørene som bidrar under Nobels Fredspris. Det er bare en av mange jobber hun gjennomfører. Hun underviser også på skoler i inn- og utland.

Klaas tilhengerkraner

Utleie og salg

- 33 m krokhøyde.
- 3,5 tonn egenvekt.
- Lang rekkevidde.
- Lave kostnader.
- Tysk kvalitet.
- Effektiv hverdag.

Lift og Maskin as
tlf 939 50 100

Klaas
Power of aluminium
www.klaas.no

VI ER MESTERE I VERDISKAPING

Sammen med våre
leverandører bidrar vi med

32

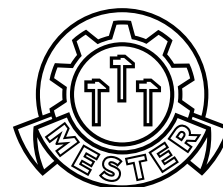
milliarder kroner
i skatteinntekter hvert år

Det tilsvarer årslønnen til

205 128

 førsteårslærlinger

En fersk undersøkelse fra Menon Economics slår fast at våre 8 000 mesterbedrifter sammen med leverandører og underleverandører representerte hele 4 prosent av fastlands-Norges BNP i 2021. Mesternæringen hadde en indirekte verdiskaping på 128 milliarder kroner. Det er mer enn sjømatnæringen som representerte en verdiskaping på 112 milliarder kroner. Sammen med våre leverandører sysselsetter vi dessuten 118 000 mennesker, det vil si like mange mennesker som bor i Fredrikstad og Sarpsborg til sammen.

Mesterbrevnemnda

Derfor er årsavgiften viktig

Hele 82 % av de som skal kjøpe håndverkstjenester føler seg tryggere ved å bruke en mesterbedrift, viser en undersøkelse utført av Norstat i juni 2023. – En god grunn til å betale årsavgiften, så du kan fortsette å markedsføre deg som mester og bruke mestermerket og mestertittelen, sier Anne Kirsti Sandberg Felldal, fagsjef kompetanse i Mesterbrevnemnda. **Betales ikke avgiften vil du bli passivstilt og dermed ikke komme frem i mesterregisteret.**

AV MONA BIDNE

Det er Stortinget som har vedtatt at mesterbrevordningen skal finansieres ved at mestere som benytter mestermerket og mestertittelen i sin markedsføring, skal betale en årlig avgift til Mesterbrevnemnda. Vedtaket ble gjort i forbindelse med innføringen av mesterbrevloven på midten av 1980-tallet.

– Årsavgiften finansierer all drift og utvikling av mesterbrevordningen, og sørger for at den til enhver tid er aktuell og oppdatert, sier Felldal.

SOM MESTER ÅPNER DU DØRENE FOR NYE MESTERE

– Kjernen i mesterbrevordningen er den kompetansen mesteren har oppnådd når han eller hun tildeles mesterbrev. Dagens mestere fikk mulighet til å utdanne seg til mester fordi tidligere mestere har innbetalt sin avgift til ordningen. På den måten har det blitt mulig for neste generasjons håndverkere å opparbeide seg samme kompetanse. Mesterbrevordningen hviler på dette systemet, forklarer hun.

MESTERNE OPPTATT AV Å HINDRE ULOVLIG BRUK

– En undersøkelse foretatt blant mesterne viser at det å hindre ulovlig bruk av mestermerket og mestertittelen er noe av det viktigste Mesterbrevnemnda gjør. Med mesterregisteret som utgangspunkt, følger nemnda opp ulovlig bruk av både tittel og merke. Og med hjemmel i loven ilegger nemnda overtredelsesgebyr i slike saker. Oppfølgingen av ulovlig bruk bidrar til en styrket ordning og opprettholdelse av mesterbrevets status.

Anne Kirsti Sandberg Felldal
fagsjef kompetanse
i Mesterbrevnemnda

NORGES MESTERAKADEMI

Mesterutdanning

Med vår fleksible utdanning kan man studere hvor som helst, når som helst!

Våre faglærere er tilgjengelig både på dagtid, så vel som kveld og helg, slik at studentene alltid får den hjelpen de trenger og oppfølgingen de ønsker!

Det er også mulig å kombinere mester- og takstudanning hos oss.

RING OSS
458 73 777

SEND EPOST
tom@mesterakademiet.no

www.mesterakademiet.no

Hvor og hvordan?

Man tar hele studiet hjemmefra, inkludert eksamen. Man slipper å bruke tid på kostbare reiser og samlinger. Pensum ligger klart på nettet og man logger seg inn i det "digitale klasserommet" når det passer.

Kr 48 000,-
Alt inkludert!

NORGES MESTERAKADEMI

Norges rimeligste og mest fleksible mesterutdanning

LEDIG KAPASITET? VI SØKER ETTER MONTØRER I DITT DISTRIKT

SÅ ENKELT ER DET!
se www.heatfab.no

Gode penger å tjene på skorsteinsrehabilitering.

Enkel installasjon. – Gratis opplæring. Vi formidler jobber, sponser markedsføring, lagerfører deler, samt hjelper til med utregning av tilbud.

HEATFAB tynnveggede, rustfrie stålrør er godkjent av RISE (SINTEF) for rehabilitering av alle typer skorsteiner. Gir en trygg og økonomisk skorstein med bedre trekk. 25 års garanti. Ta kontakt for en uforpliktende prat om evt samarbeide.

heatfab
High-performance chimneys and vents.

Vangbo

Importør/lager:
VANGBO A/S
2013 Skjetten, tlf: 63 98 12 20
e-post: vangbo@vangbo.no, www.heatfab.no

BILMEKANIKERNE SOM BRANSJE SKILLER SEG POSITIVT UT I MENON RAPPORTEN

TEKST: ELIZABETH HARTMANN
FOTO: PER BJØRN LOTHERINGTON,
BYGGMESTEREN

Menon Economics har gjennomført en omfattende kartlegging av verdiskaping fra norske mesterbedrifter. Rapporten gir oss verdifull innsikt i hva mesternæringen i sum representerer, men også hva hver enkelt bransje eller ulike geografiske områder representerer av verdiskaping. Fungerende daglig leder i Mesterbrevnemnda André Kristiansen har vært ansvarlig for arbeidet med rapporten og konkluderer med at vi nå har fått en viktig bekreftelse på en antagelse om hvor stor og viktig næring vi representerer.

▲ Resultatene fra undersøkelsen skal vi bruke for å styrke mesternes anseelse, forsikrer Tormund Hansen Skinnarmo, André Kristiansen, Elizabeth Hartmann og Martin Huth Staubo i Mesterbrevnemnda.

Debatten under Arendalsuka hvor rapportens resultater ble presentert viste at også Menon Economics ble overrasket over resultatene. Faktisk så overrasket at de måtte dobbeltsjekke om det var riktig at tallene kunne være så høye.

VERDISKAPING

Bygg- og anleggsnæringen utgjorde i 2021 omtrent 75 prosent av både total verdiskaping og total sysselsetting i norske mesterbedrifter. Mesterbedriftene har også stor verdiskaping i handelsnæringer og industri-

næringer, der henholdsvis 10 og 9 prosent av den totale verdiskapingen hos mesterbedriftene skjer. Dersom vi zoomer inn på disse næringene, ser vi at for handelsnæringene er «Handel med og reparasjon av motorvogner» den delen av næringen der mesterbedrifter har størst verdiskaping. Verdiskapingen i denne næringen var nesten 3,3 milliarder kroner i 2021, og utgjør brorparten av verdiskapingen i mesterbedrifter i handelsnæringen.

PRODUKTIVITET

Hovedkonklusjonen fra figur 2-1 er at produktiviteten i mesterbedriftene er noenlunde lik andre bedrifter i samme næring. Dette er ikke overraskende siden bedrifter som opererer innen samme næring ofte bruker samme teknologi, har ansatte med samme utdanning og derfor har noenlunde lik produktivitet. For enkelte av undernæringene er det likevel forskjeller. Tallen viser for eksempel at Riving og grunnarbeid har produktivitet på nesten 1,1 millioner kroner per sysselsatt i 2021. Dette er 300 000 kroner mer enn gjennomsnittet for ikke-mestere i samme næring.

Mesterbedriftene i denne næringen er altså tydelig mer produktiv enn sine motparter i næringen. Mesterne i næring Bilmekanikere er også mer produktive enn næringen for øvrig, med i gjennomsnitt nesten 100 000 kroner mer i verdiskaping pr sysselsatt.

LANGSIKTIG VEKST

Generelt sett viser figue 2-3 at mesterbedriftene har vokst saktere enn resten av næringen. I fem av næringene har mesterbedriftene hatt om lag lik årlig verdiskapingsvekst som ikke-mesterne.

Bilmekanikere var en av få tilfeller av høyere årlig vekst hos mesterbedriftene enn øvrige bedrifter. Mesterbedriftenes verdiskaping, i bilfaget vokste årlig med 10 prosent i perioden, mens deres motparter vokste med 8,8 prosent.

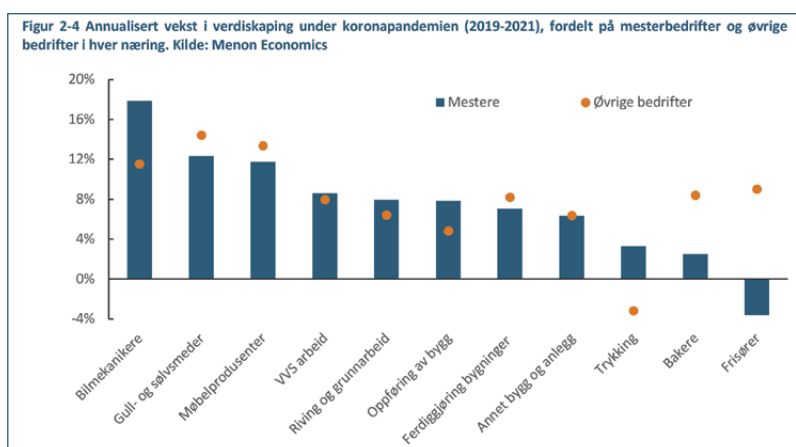
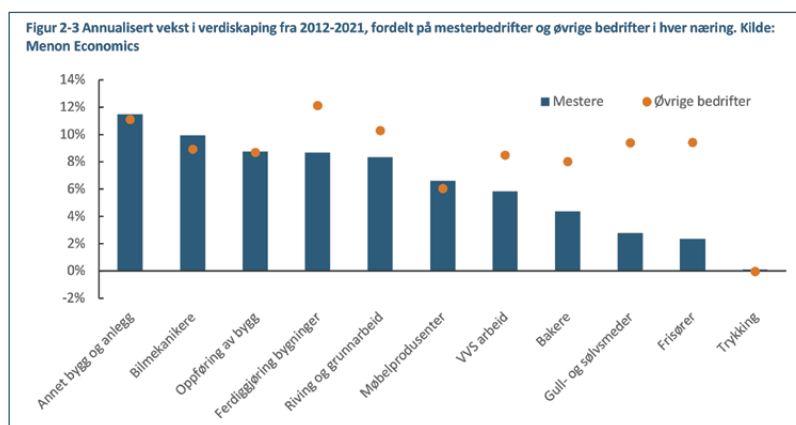
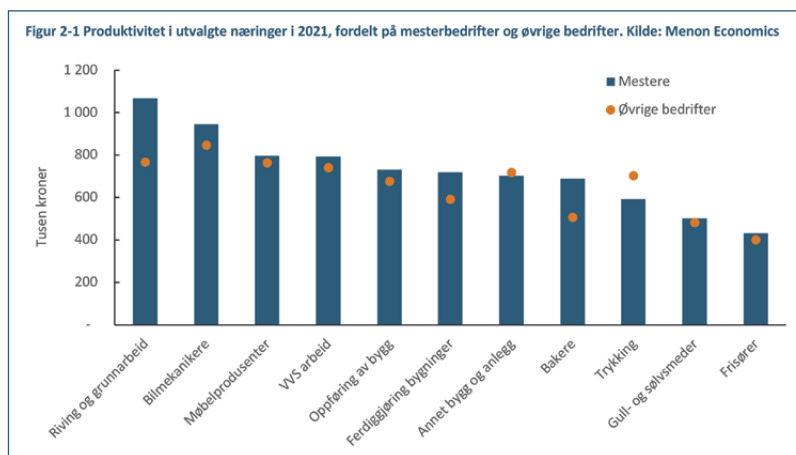
VEKST UNDER KORONAKRISEN

Mange næringer ble hardt rammet av koronapandemien, både gjennom nedstengninger, dyrere råvarer og forsinkelser i leverandørkjedene. Både mesterbedrifter og andre bedrifter opplevde tregere verdiskapingsvekst i perioden fra 2019-2021 som følge av dette. Unntaket er bilmekanikere, der veksten for både mesterbedrifter og ikke-mesterbedrifter vokste raskere under pandemien. Den årlige verdiskapingsveksten i mesterbedriftene i denne næringen var nesten syv prosentpoeng høyere for mesterbedrifter enn for øvrige bedrifter i næringen viser tallene i figur 2-4. Verdiskapingsveksten til mesterne i denne næringen var også høyere enn eget gjennomsnitt for perioden 2012 til 2021.

Det er interessant å gjøre dypdykk i spesielle bransjer for å forstå hva som skjer. Vi lærer mye om verdien av mesterkvalifikasjonen og vet jo at mestermerket er avgjørende for valgene forbrukerne tar.

leder André Kristiansen. Han er opptatt av at Mesterbrevnemnda skal benytte innsikten fra Menon-rapporten for alt den er verd i arbeidet fremover.

Det kan være en av årsakene til at særlig bilmekanikere utmerker seg med positive tall, sier fungerende

Mesterbedriftene med i Energiportalen!

Energiportalen.no er et energiberegningsverktøy rettet mot boligeiere. Her ser du ditt årlige energiforbruk og CO₂-utslipp i dag, og hva du kan spare i kilowattimer, kroner og CO₂-utslipp ved å gjennomføre ulike energiltak.

AV MONA BIDNE

Som et ledd i utviklingen av Energiportalen.no er nå portalen koblet opp mot Mesterregisteret, forteller markedssjef Nils Ivar Jacobsen i Simenergi AS.

– Vi ønsker å stå for seriositet og kvalitet, noe mesterbedriftene representerer. Dette er også viktig både for privatpersonene som ønsker å få utført energiltak - og for kommunene og deres klimaregnskap. Med oppkoblingen til Mesterregisteret vil *Energiportalen.no* inneholde en oversikt over nærmere 6 000 mestere innen flere bransjer som kan gjennomføre energiltak. Ingen mesterbedrifter blir favorisert, de listes opp i alfabetisk rekkefølge innenfor en viss geografisk omkrets fra boligen, sier Jacobsen.

– Det er viktig at brukerne blir møtt med seriositet og kan velge mellom ulike leverandører som alle leverer

kvalitet. Som et ledd i dette er Energiportalen også koblet opp mot «Handlehvitt» - en portal som har som mål å hjelpe privatpersoner å gjøre riktige valg ved kjøp av tjenester. Bak denne portalen står Samarbeid Mot Svart Økonomi (SMSØ) som er et samarbeid mellom KS, LO, NHO, Unio, YS, Virke og Skatteetaten.

Nils Ivar Jacobsen
markedssjef
Simenergi AS

Enestående løsninger for profesjonelle kjøkken

Climecons profesjonelle storkjøkkenløsninger passer til alle storkjøkken. Man kan blande hetter, ventilasjonstak og filtreringsløsninger for å dekke forskjellige behov på samme kjøkken. Alle våre kjøkkenløsninger kan enkelt kombineres for å finne den beste løsningen for å møte dine behov. Våre løsninger oppfyller de strengeste krav når det gjelder teknologi: renhold, brannsikkerhet, brukerkomfort og effektivitet. Les mer: ClimeconAir.com

CleanMaster storkjøkkenhetter

CleanMaster storkjøkkenhetter og ventilasjonstak er designet for å oppfylle kravene til luftrensing, brukervennlighet og brannsikkerhet på profesjonelle kjøkken. Den avanserte, fire-trinns avtrekksluftrensemeknikken kombinerer to forskjellige ultrafiolett lys, ozon og mekanisk filtrering.

CleanMaster egner seg for tak- og veggmontering og som ventilasjonstak.

NY KOMMUNIKASJONSSJEF!

AV MONA BIDNE

Tormund Hansen Skinnarmo er på plass som ny kommunikasjonssjef i Mesterbrevnemnda. Han gleder seg både til å bidra til å gi yrkesfag den oppmerksomheten de fortjener – samt å få flere til å bli mestere og flere til å benytte seg av mestere.

HVA TRIGGET DEG TIL Å SØKE JOBBEN SOM KOMMUNIKASJONSSJEF I MESTERBREVNEMNDA?

– Jeg har hatt seks fantastiske år i Yrkestrafikkforbundet, men hadde lyst på noen nye utfordringer. Yrkesfag har lenge vært oversett, og jeg brenner for å få løftet frem disse fagene. I tillegg har Mesterbrevnemnda konkrete og målbare mål som motiverer meg. Jeg ser store muligheter for utviklingsarbeid, og det vil være gøy å kunne sette sitt stempel på noe av det.

HVA VIL VÆRE DITT FOKUS SOM KOMMUNIKASJONSSJEF I TIDEN SOM KOMMER?

– Jeg tenker at min største oppgave fremover blir å få flere til å ta mesterbrev og få flere til å benytte seg av mestere. Det er en oppgave som både er konkret og målbar. Jeg vil sette i gang og få på plass noen måleverkøy for å styre etter. Og så vil jeg dra ut og møte mesterne og alle som er viktige i arbeidet med å nå målene. En viktig nøkkel blir også å finne gode kanaler for budskapene til Mesterbrevnemnda. Målgruppen for å få flere til å benytte seg av mestere er stor. Det er jo alle som har behov for en håndverker i en eller annen form. Her tenker jeg det kan være rom for å tenke litt stort, og jeg vil ta med litt av erfaringen og kompetansen jeg har med sosiale medier og kampanjer inn i arbeidet.

TORMUND HANSEN SKINNARMO

Utdanning: Utdannet innen PR, ledelse og statsvitenskap.

Erfaring: Har erfaring fra kommunikasjonsbyrå, organisasjonsliv og politikk. Kommer fra jobben som kommunikasjonssjef i Yrkestrafikkforbundet og har tidligere jobbet som kommunikasjonsrådgiver i Forbundet for Ledelse og Teknikk

Familie: Samboer og to barn

Hobby: Instrumenter

Bor: I Oslo, oppvokst i Sarpsborg

DU HAR BARE VÆRT I JOBBEN EN MÅNED, MEN RAKK Å BLI MED TIL ARENDA SUKA. DITT INNTRYKK AV DEBATTENE DERFRA?

– Det var en god start på jobben og veldig spennende å få med seg. Jeg fikk jo et godt bilde av hvilke typer debatter Mesterbrevnemnda er inne i, og fikk oppleve den positiviteten det er hos organisasjoner og politikere for sakene vi jobber for. Det var debattpanelene et godt eksempel på. Maken til samstemthet i hele spekteret av politikere fra ytterste venstre til høyre!

NÅR DU IKKE ER PÅ JOBB, HVA GJØR DU DA?

– Jeg har jo to barn på tre og syv år, så det er vanskelig å sette av mye tid til noe annet enn dem. Men jeg elsker musikk og når jeg har tid så bruker jeg den på å utforske nye musikkinstrumenter. Jeg har spilt saksofon en stund, og klimprer gjerne litt på den. Eller så tester jeg ut et og annet obskurt instrument. Jeg har piano, konsertina, nesefløyte, munnsspill og diverse på lista.

OM VI SPØR OM DU VIL SPILLE PÅ FEST?

Nei, nei! Dette er mest til husbruk.

SAKSET FRA BAKERKONDITOR.NO

Håper på medalje i VM

I oktober er det endelig klart for UIBC Cup igjen, og det norske konditorlandslaget skal være med å konkurrere i VM for første gang. De har fortsatt til gode å vinne en internasjonal medalje, og er virkelig tente på å få det til denne gangen.

Det er Xiao Juan Peng fra Naustdal Dampbakeri og Viktoria Gravdal fra Sola Strand Hotel som skal konkurrere for det norske laget.

DYRERIKET

Det er Hege Andersen (Sirkus Rena) som er lagtrener for konditorene, og har ansvaret for treningsopplegget deres. Tema for konkurransen er dyreriket, eller "The Animal World", og Hege, Xiao og Viktoria har samarbeidet om alle detaljer. Både smaker, konsistenser, former og presentasjoner er viktige i konkurransen og teamet på tre har hatt et godt samarbeid for å komme frem til resultatet.

- Nå sitter alt som det skal, men det blir jo alltid litt småjusteringer frem mot konkurransen. Det er veldig kjekt å være med på dette, for jentene er så ivrige. De legger ned utrolig mye treningsinnsats, og de har så mye arbeidsglede. Jeg har aldri sett maken. I tillegg er de så positive. Det er ikke noe sutring eller klage, de er veldig lette å være rundt, sier Andersen. Utøverne skal lage 1 x 2 kake, 3 x 10 petit four, 3 x 10 konfekt 2 x 3 marsipanfigurer, 10 stk. bakst (wiener eller cookie) og showpiece. Mens Xiao har ansvar for showpiecen, skal Viktoria lage alt det andre.

Det norske laget skal i ilden 25. og 26. oktober. Motstanderne er Korea, Taiwan og Tyskland.

Få mer ut av din karriere!

Nå har Folkeuniversitetets mesterutdanning blitt enda bedre!

Gjennom en kombinasjon av fysiske samlinger og digital læring legger vi til rette for en god læringsopplevelse!

Lyst til å vite mer?

Ring oss på **22 47 60 45** eller se **www.folkeuniversitetet.no**

Folkeuniversitetet er alene om å tilby mesterutdanning for samtlige mesterfag. Folkeuniversitetet har utdannet flere tusen mestere.

Folkeuniversitetet

22 47 60 45

FAGNAVN

NYE MESTERE

Fra 03.05.2023 til 08.09.2023

BLIKKENSLAGERMESTER:

Anusan Chandrakumar, Eivind Steen, Fredrik Bollandsås Pedersen, Hanne Rausand, Hassan Gyaan, Kenneth Bertheussen, William Simon Furu

BLOMSTERDEKORATØRMESTER:

Adriel Bjørge, Anne-Marie Benedikte Monssen, Berit Nystad Pouw, Bjarne André Deila Bryn, Irene Valde Erdal, Kariann Lohne Hermansen, Kristi Vedvik, Line Merethe Brevig Stryssø Foyn, Liv Birthe Eliassen-Molnes, Nineth Sølvi Fjellvedt, Trine Sørheim, Turid Elisabeth Haugen Brunsnes, Une Bergan-Haavik, Vibeke Åsheim Rørstad

BUNADMESTER:

Nataliya Larsen

BYGG-/TØMRERMESTER:

Adrian Aspen Fredriksen, Albin Stig Alik Johansson, Alexander Hagen, Anders Haug Kjeldsberg, Anders Arnøy, Anders Ree, Anders Helge Knutzen Messundstad, Andre Fevang, Andrius Zila, Anton Rudi, Arne Krogsæter, Bendik Momrak, Bjørn Henriksen Krogsæther, Bjørn Bakke Vestheim, Bjørn Gunnar Fjellheim, Bjørn-André Tjosaas, Cato-Andre Bjørvik, Christian Figved, Christian Ulrich Johansen, Christoffer Axelsen, Clemens Landgraff Nilsen, Daniel Boonnak Jacobsen, Daniel Tårnes, Didrik Lund Larsen, Eivind Øye, Eivind Stordalen, Eivind Skaustein Johannessen, Eivind Haglund Langslet, Elias Andersen, Emil Mattson, Emil Anders Ludvig Ekstrand, Engebret Bjørnsen Eidsgaard, Erik Eriksen, Erik Tjelle, Erik André Aaning, Erling Horn Kjøren, Eskil Hildre Løndal, Espen Gamst, Espen Berg, Espen Mellingen, Even Bech Simonsen, Frederick Næss, Fredrik Holm Stokstad, Fredrik Stokke-Fornes, Fredrik Magnussen, Fredrik Hellebust, Fredrik Lyngved Stenen, Gaute Øivold Snare, Geir Arne Lomheim, Georg Lomeland, Glen Arvid Valstad, Hans Kristian Furland, Hans-Petter Frosterud, Hareeshan Jayadas Nagaratnam, Hege Cathrin Esaiassen, Håvard Gidskehaug, Ivan Keiseraas, Jan Vetle Stadven Jan-Frode Hansen, Jan-Ingvar Helgesen, Jarle Fugelsnes, Jarle Hille Abrahamsen, Jens Ørjan Dyrstad, Johan-Martin Johansen, Jonas Hvidsten, Jonas Alexander Olaussen, Jonatan Ellefsen, Jonatan Kristoffer Kirkegaard, Jostein Svendsen, Jøran Haugsdal, Jørgen Hagen, Jørgen Arvid Nilsen Tinneland, Jørgen Sporstøl Vikestrand, Khaliqdad Akbari, Kim Lars Jung Arntsen, Kjell Håkon Bye Granheim, Kristian Hægeland, Kristian Fenne, Kristian Aamodt, Kristoffer Olsen, Kristoffer Ertzaas Overrein, Kristoffer Gulbrandsen, Lars Harald Grimstad, Lasse Pleym Ludvigsen, Leif Kværnstuen, Lukasz Piotr Tarach, Magnus Nergård Johnsen, Magnus Kinn Vågen, Marcus Olsen, Marie Folgerø Helland, Marius Melgaard Fjeld, Marius Hellebø Hetleøen, Marius Amundsen, Martin Hopstad Granerud, Martin Jekteberg Bakke, Martin Natland Igelkjøn, Martin Peder Borrebæk, Mathias Sørbø Eriksen, Mats Haugli, Michael Rian Strand, Mikal Flølo, Morten Nærland, Morten Jakob Sandvik, Maarten Erdvik Sollie, Odd Bang Hammer, Odd Rune Flateland, Ola Brynhildsen, Olav Andreas Tveit Stendahl, Ole-Christian Storvand, Patrik Jacobsen, Per Arne Skaug, Per Christian Vanebo, Per Øyvind Sælid, Per-Anders Thorsrud Sørli, Per-Christian Aslaksen, Per-Johan Jensen Røise, Pål Prayle Ramskjær, Pål Emil Skamo Grepperud, Paal Sindre Lindgaard Amundsen, Raimund Stefanovic, Raymond Skaar, Remi Kristoffer Jensen Nebb, Richard Grinde, Robin Gaustad, Robin Pettersen, Robin Siljan, Robin Sjemmedal, Robin Henriksen Bakland, Ruben Gundersen, Ruben Mosfjell Nilsen, Runar Mjåtveit, Sebastian Øglænd, Sigmund Kristiansen Birkeland, Sigurd Riksfjord, Sindre Helleland, Sindre Nærland, Sindre Sandvik, Sindre Wennevold, Sondre Bøe Rasmussen, Sondre Sandvåg, Steffen Kristoffersen, Steinar Bernhard Kartevold, Stian Jensen, Stig Rune Gjønnes, Ståle Bø Arnesen, Svein Inge Dahle Askeland, Sven Marius Løke Kjos, Thomas Graff-Wang, Thomas Valdernes Osland, Thomas Andre Johnsen, Thorbjørn Taule, Thor-Erik Berg Gundersen, Tom Helge Tonstad, Tommy Stensrud, Tor Arne Ulfnes, Tord Åsmund Jarsve, Trond Erik Øiestad Lere, Vegard Bue, Vegard Kvamme, Vegard Wikstøl, Vidar Guttormsen, Vytautas Vasiliauskas, Yngve Flatråker, Ørjan Knapstad

BYGGTAPETSERMESTER:	Fredrik Mikkelsen Berg
FEIERMESTER:	Bernt Ivar Mittet, Harald Elgsaas
FOTOGRAFEMESTER:	Helle Kristin Hagen
GLASSMESTER:	Daniel Birkeland, Kjetil Holmen, Sander Rodvang
KOKKMESTER:	Sigbjørn Gjertsen, Silje Skogstad Lysaker
LÅSESMEDMESTER:	Espen Aas Haugan, Mathias Haugan
MALERMESTER:	Armin Ajruli, Espen Åsberg, Gert Anders Losnedal Abelsen, Johnny Lorvik, Lars Mijdam, Line Røe Holmli, Marina Alizi, Marius Hellestveit, Martin Klemek, Pål Cappelen, Rowena Fåne, Sigurd Lorvik, Tine Kristin Gjelle, Tom Versland, Tom Atle Martinsen, Viktor Høvik
MEDIEGRAFIKERMESTER:	Erling Tokheim
MESTER I ANLEGGSGARTNERFAGET:	Christen Joachim Gervin
MESTER I BILFAGET - LETTE KJØRETØY:	Bjørn Henning Rundberget, Richardo Kopke Da Fonseca, Steffen Hansen
MESTER I BILFAGET - TUNGE KJØRETØY:	Martin Waskaas
MESTER I KULDE- OG VARMEPUMPEMONTØRFAGET:	Ivar Barstad Vaadan, Tomas Berger, Ørjan Helland Johannessen
MURMESTER:	Arthur Andre Ose, Espen Tvedt, Even Schuren, Henning Sperrevik, Håvard Bjørnstad, Lars Kolflaath, Simen Torvet Jahnsen, Sindre Arntsen, Yngvar Johansen
PROFILERINGSDESIGNMESTER:	Lars Ivar Jørgensen
PØLSEMAKERMESTER:	Christian Pettersen
RØRLEGGERMESTER:	Adrian Steen Thorbjørnsen, Alexander Aarvik, Anders Fossum, Anders Leirud, Anton Vladimirovik Komarov, Bjørn Ove Johansen, Bjørn Steffen Flatebø Henriksen, Carl Olav Haugen, Casper Mørner, Cato Bergsholm, Christian Palmyr Ellefsrud, Dominik Piotr Kucharski, Einar Stubberud, Eirik Jakobsen, Erik Eriksen Eitran, Espen Schanche Moe, Fredrik Reiss-Jacobsen, Hans-Martin Samnøy, Jan Halsne Raunkjær, Jan Erik Hoddevik, Joachim Hatland Sundfør, Joakim Sanderød, Jon Høviskeland Grindvik, Josef Mathias Pilzer Brusevold, Junaid Aftab Mahmood, Jørgen Skaug, Jørgen Oscar Jørgensen, Kai Sverre Archer, Kamal El Hammichi, Kenneth Endre Gundersen, Kim Holter, Kjell-Åge Paulsen, Kristian Paulsen, Kristian Vole Onsrud, Magnus Busk, Magnus Markestad, Marius Paulsen, Marius Moberg Mithassel, Martin Ballo Sørnes, Martin Thyrum, Martin Hallerud Johnsen, Mathias Holm, Mohammed Amir Secici, Nusmir Majetic, Ole Adrian Pedersen, Ole Morten Staalesen, Paul Stian Hansen, Per Gunnar Eik, Petter Breivold Jansen, Pål Andre Riaunet, Remi Engesvik, Rikke Løvlie Westvold, Ronald Karlsson, Rudi Skånøy, Rune Ingvald Vestre, Sander Anfinen Neteland, Sarfraz Malik, Sebastian Trollstad, Sivert Lien, Stein Ove Samnøy, Stian Hansen Ripegutu, Thomas Bøhler, Thomas Fremstad, Trond Hammerø, Vegard Homme, Vetle Kletthagen Austdal, Øyvind Rød
STILLASMESTER:	Emil Bjørgvik Sende, Tor Arne Heltne
TAKTEKKERMESTER:	Duc Van Nguyen, Jan Thomas Nilsen

SAKSET FRA BLIKKENSLAGERE.NO

JULIA PRØVDE DET MESTE AV FAG FØR HUN BESTEMTE SEG

Julia Johansen er lærling hos Olaf Johansen Eftf. AS i Oslo. Hun forteller at hun alltid har visst at hun skulle jobbe med noe praktisk.

Jeg søkte bygg og anlegg på Kuben videregående skole i 10. klasse, sier Johansen. Med alle de retningene som finnes innen bygg- og anlegg, ble tiden på videregående skole en periode der Johansen måtte vurdere de ulike retningene opp mot hverandre.

MÅTTE PRØVE FLERE RETNINGER

Johansen forteller at hun opprinnelig hadde lyst til å bli snekker, men fort fant ut at det ble veldig ensformig. Johansen begynte etter hvert å kjede seg på skolen og måtte ta grep for egen hverdag

– Jeg prøvde murerfaget, rørleggerfaget, betongfaget og egentlig de meste av fag. Men da jeg ble

sendt inn på blikkenslagerverkstedet, tok det vel ikke mer enn 10 minutter før jeg bestemte meg for at det var dette jeg ville, sier Johansen.

VIL TA SVENNEBREVET OG MESTERBREVET

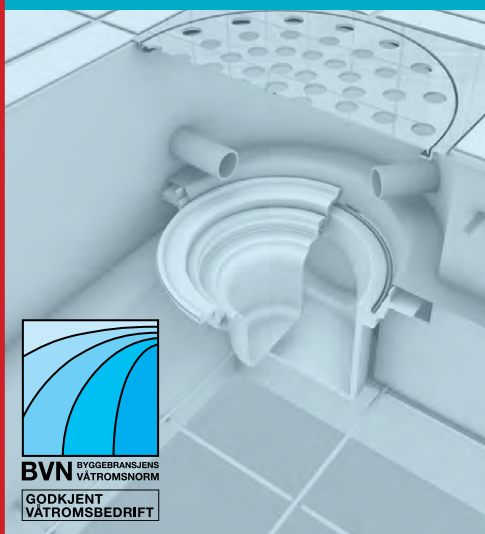
Johansen synes at man som blikkenslager får utfordret seg selv på mange måter med varierte oppgaver.

– Jeg føler ofte på en mestringsfølelse, når jeg får til en ting på jobb som kanskje var litt vanskelig. Og det er egentlig ingenting som er bedre enn nettopp det, sier Johansen. Videre har Johansen planer om å ta svennebrevet når den tiden kommer. Hun tenker at kanskje veien videre også går mot mesterbrevet. Hun forteller at det også kan være aktuelt å gå mer skole ved siden av jobben senere.

Bygger du våtrom?

- vis kundene at du kan

Bygg våtrom med høy kvalitet og lang levetid

- dokumenterte løsninger iht. TEK
- bruk BVN til planlegging/prosjektering
- tydelig dokumentasjon på fagmessig utførelse

BYGGEBRANSJENS VÅTROMSNORM (BVN)
- enklere enn du tror

Har du mesterbrev i byggfag er du kvalifisert til å bli kurset som faglig leder og bli Godkjent våtromsbedrift.

Informasjon og kurskalender:
www.ffv.no

FAGRÅDET
for våtrom

Tøffe tider - tenk økonomi

MEST KUBIKK FOR PENGENE

**KONG
KUBIKK**

MAXUS

Electrifying the future

www.maxus.no

Vi har alle modeller på lager og kan levere på 24 timer

BESTSELGEREN! E-DELIVER 3
4,8M³ - 6,3M³ - CHASSIS - PICK-UP
REKKEVIDDE FRA 240 KM - 342KM (WLTP kombinert/by)
EL-Varebil fra kun 342.000,- EKS MVA

NYHET! MAXUS E-DELIVER 9
ELEKTRISK VAREBIL FRA 9,8M³ TIL 20M³ - CHASSIS - PICK-UP
REKKEVIDDE FRA 296 KM - 353KM (WLTP kombinert/by)
EL-Varebil fra kun 547.600,- EKS MVA

Europas første **EL-PICK UP**

Spar 69.000 - 5 seters pick up
leveringsklar nå!

5-SETER KUN 584.900,- med **EXTREME**

Thunder Pack og Extreme Edition: Ryggekamera, elektrisk justerbare forseter, touchscreen med Apple Carplay, veganske skinnseter, bedliner, sportsbar, stigtrinn, LED-Bar innfelt i grillen, Panserbeskytter-Vindavvisere for alle fire dører, Skvettlapper bak, Toneded sidevinduer bak og baktrute

VERDI: 69.000 - BETAL KR 0,-

Konsentrent,
12 kg

NY

449,-

Frostvæske

Etylenbasert frostvæske som gir svært god beskyttelse mot frost og korrosjon i kjølesystem.

36-0607

899,-

Motorbåtstøtte 600-900 mm

For oppstilling av motorbåter. Rask justering av høyden. Makslast: 2000 kg.

25-8200

469,-

Båtøvertrekk, 14-16 fot

For åpne båter. Beskytter mot smuss, regn, snø, fukt og sol. Forblir myk og smidig selv om vinteren.

25-590

LED

899,-

Ekstralys 7" LED, 80 W

Ekstralys med integrert kjørellys og "no-edge" glass. E merket.

42-473

4
ÅR
GARANTEE

2099,-

Startbatteri AGM, 12V, 70Ah

Høytelsbatteri med AGM-teknologi - den mest avanserte teknologien som finnes i dag.

80-700

BILTEMA BEDRIFT

Enkelt, lønnsomt
og oversiktlig!

Bli bedriftskunde på
bedrift.biltema.no!

Fra
99⁹⁰

Vindusvisker

Flatblade-utførelse. Innovativ vindusvisker som er optimalisert for alle værforhold.

58-407

179,-

AdBlue®, 10 l

For dieselmotorer som har SCR-teknologi, brukes i samsvar med bilens instruksjonshåndbok.

35-5113

139,-

Voksshampo Premium, 2 l

Fjerner effektivt trafikkfilm og smuss. Gir høy glans og vannavvisende finish.

37-810

Følg oss
@biltema

www.biltema.no
22 22 20 22

BILTEMA